

**PROGRAM ROZVOJA OBCE DEMJATA
NA OBDOBIE 2024–2030**

Názov:	Program rozvoja obce Demjata na obdobie 2024-2030
Územné vymedzenie :	Prešovský kraj, okres Prešov, obec Demjata
Dátum schválenia PHSR:	Február 2024
Dátum vydania Rozhodnutia OÚ Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie o posudzovaní vplyvov na ŽP	
Obdobie platnosti:	2024 - 2030
Verzia	1.0

TÍM RIEŠITEĽOV:

Ing. Vladislav Bašista, starosta obce

Názov obec Demjata
Sídlo Demjata 129, 082 13 Tulčák
IČO 00326950
DIČ 2021225437
Web www.obecdemjata.sk

SPRACOVATEĽ

STREDOEURÓPSKA AGENTÚRA PRE ROZVOJOVÉ PROJEKTY

HVIEZDNA 16

080 01 PREŠOV

Kontakt: info@phrsr.sk, 0903 903 099

Tím riešiteľov touto cestou ďakuje všetkým za prínosné podnety a za odborné pripomienky a doplnenia v procese prípravy a pripomienkovania predkladaného strednodobého strategického dokumentu Program rozvoja obce Demjata na obdobie 2024-2030.

Zoznam použitých skratiek

CLLD	Miestny rozvoj vedený komunitou
CR	cestovný ruch, turizmus
CuRI	Catching-up Regions Initiative
CVTI	centrum vedecko-technických informácií SR
ČOV	čistiareň odpadových vôd
DPH	daň z pridanej hodnoty
EAO	ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EK	Európska komisia
EO	ekvivalent obyvateľov
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
ES	Európske spoločenstvá
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
EV	EuroVelo, sieť medzinárodných cyklotrás
EZ	environmentálna záťaž
FO	fyzická osoba
GNÚSES	Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability
gr.k.	gréckokatolícky
ha	hektár
HDP	hrubý domáci produkt
CHVÚ	chránené vtáčie územie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program 2014 - 2020
IT	informačné technológie
IÚS	Integrovaná územná stratégia
IPS	decentralizované systémy nakladania s komunálnymi odpadovými vodami
JRD	jednotné roľnícke družstvo
KR	Kooperačná rada
MAS	Miestna akčná skupina
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
MPRV	SR Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MSP	malé a stredné podniky
MŠ	materská škola
MZ	mestské zastupiteľstvo
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
MWt	megawatt
NATURA 2000	sústava chránených území členských krajín Európskej únie
NFP	nenávratný finančný príspevok
NN	nízke napätie
n.o.	nezisková organizácia
NKP	národná kultúrna pamiatka
NPR	národná prírodná rezervácia
NSRV	Národná sieť rozvoja vidieka
OOCR Šariš	Oblasťná organizácia CR Šariš
o.z.	občianske združenie
OP ĽZ	Operačný program Ľudské zdroje
OZE	obnoviteľné zdroje energie

PMO	pamiatkový objekt
p.n.l	pred našim letopočtom
PO	právnická osoba/alt.prioritná os
PRV	Program rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2014 - 2020
PRO	Program rozvoja obce
PUM	Plán udržateľnej mobility
PZI	priame zahraničné investície
RIÚS	Regionálna integrovaná územná stratégia
ROEP	register obnovennej evidencie pozemkov
RP	Rada partnerstva
SHR	samostatne hospodáriaci roľníci
SK	Slovensko
SK NACE rev. 2	štatistická klasifikácia ekonomických činností
SODB 2011	Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov 2011
SPR	Strategicko-plánovací región
SŠ	stredná škola
SR	Slovenská republika
STL	strednotlaký plynovod
ŠR	štátny rozpočet
TKO	tuhý komunálny odpad
TTP	trvalé trávne porasty
UIPŠ	Ústav informácií a prognóz školstva
ÚSES	Územný systém ekologickej stability
UR	udržateľný rozvoj
ÚZPF	Ústredný zoznam pamiatkového fondu
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
VTL	vysokotlaký plynovod
VÚC	vyšší územný celok
Z. z.	Zbierka zákonov
ŽoNFP	žiadosť o nenávratný finančný príspevok

Ďalšie kopírovanie a nakladanie so strategickým dokumentom „PROGRAM ROZVOJA OBCE DEMJATA NA OBDOBIE 2024-2030“ podlieha zákonu 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) a v znení neskorších predpisov.

Obsah

1	Úvod.....	9
1.1	Program rozvoja obce, členenie a obsah dokumentu	9
1.2	Nadväznosť programu rozvoja obce na iné relevantné dokumenty	14
2	Základné informácie o obci	18
2.1	História obce	18
2.2	Geografická poloha	19
2.3	Prírodné pomery a klíma	20
2.4	Krajinná štruktúra.....	24
3	ANALYTICKÁ ČASŤ	26
3.1	Analýza vnútorného prostredia	26
3.1.1	Demografia.....	26
3.1.2	Bývanie.....	30
3.1.3	Trh práce a nezamestnanosť	30
3.1.4	Občianska a technická vybavenosť	34
3.1.4.1	Občianska vybavenosť	34
3.1.4.1.1	Vzdelávanie	34
3.1.4.1.2	Šport, športové zariadenia, relaxácia, oddych	34
3.1.4.1.3	Zdravotníctvo.....	34
3.1.4.1.4	Sociálne služby	35
3.1.4.1.5	Kultúrne inštitúcie a kultúrne pamiatky	35
3.1.4.2	Technická infraštruktúra	37
3.1.4.2.1	Cestná sieť a dopravné systémy	37
3.1.4.2.2	Vodné hospodárstvo	38
3.1.4.2.3	Energetické hospodárstvo.....	38
3.1.4.2.4	Telekomunikácie	39
3.1.4.2.5	Odpadové hospodárstvo	39
3.1.4.3	Štandardy minimálnej vybavenosti obce	40
3.1.5	Vyhodnotenie dotazníka.....	41
3.2	Zhodnotenie súčasného stavu územia - SWOT analýza	44
3.3	Analýza vonkajšieho prostredia	47
3.3.1	Vonkajšie faktory rozvoja územia, vplyv vonkajšieho prostredia na rozvoj územia, STEEP analýza	47

3.4	Identifikácia potrieb, východísk a možných riešení	54
4	STRATEGICKÁ ČASŤ	58
5	ROGRAMOVÁ ČASŤ	60
5.1	Špecifikácia a popis cieľa politiky, opatrení a projektových zámerov	64
5.2	Projektové zámery	70
5.3	Projektové zámery so spracovanou štúdiou / projektovou dokumentáciou / vydanými povoleniami	71
5.4	Merateľné ukazovatele	78
6	REALIZAČNÁ ČASŤ	80
6.1	Popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PRO, inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie	80
6.2	Komunikačná stratégia a koordinácia	80
6.3	Systém monitorovania a hodnotenia	80
6.4	Akčný plán na obdobie 2024-2030	82
7	FINANČNÁ ČASŤ	83
7.1	Finančný plán	84
8	ZÁVER	86
9	POUŽITÉ ZDROJE	87
	Tabuľka 4. Základná charakteristika obce (k 31.12.2014)	18
	Tabuľka 5. Výmera územia obce v hektároch za rok 2022	24
	Tabuľka 6. Vývoj počtu obyvateľ podľa pohlavia	26
	Tabuľka 7. Pohyb obyvateľstva (2012-2022)	27
	Tabuľka 8. Veková štruktúra obyvateľstva v % rok 2022	28
	Tabuľka 6. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania	29
	Tabuľka 7. Údaje o domoch	30
	Tabuľka 8. Miera evidovanej nezamestnanosti (v %)	30
	Tabuľka 9. Uchádzači o zamestnanie podľa veku v okrese Prešov	31
	Tabuľka 10. Znevýhodnený uchádzači o zamestnanie v okrese Prešov	31
	Tabuľka 11. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci	32
	Tabuľka 12. Obyvateľstvo podľa odvetvia ekonomickej činnosti rok 2021	32
	Tabuľka 13. Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa súčasnej ekonomickej aktivity	32
	Tabuľka 17. Nehnuteľné národné kultúrne pamiatky na území obce	35
	Tabuľka 18. Cesty v katastrálnom území obce	37
	Tabuľka 19. Vybavenosť obce	40
	Graf 1. Vývoj počtu obyvateľov od roku 2012 do 2022	27
	Graf 2. Veková štruktúra obyvateľstva (2022)	27

Graf 3. Národnostné zloženie obyvateľov obce	28
Graf 4. Obyvateľstvo obce podľa vierovyznania obyvateľov	29
Graf 5. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania	29
Obrázok 1. Mapa Prešovského samosprávneho kraja	19
Obrázok 2. Mapa okresu (zdroj mapy: Slovenská správa ciest)	19
Obrázok 2. Mapa geomorfologických jednotiek	20
Obrázok 3. Klimatické oblasti (Atlas krajiny SR,2002)	21
Obrázok 4. Mapa pôdy v okrese Prešov (Atlas krajiny SR, 2002)	22
Obrázok 6. Kvalita životného prostredia - zaťaženie okresov stresovými faktormi	24

1 Úvod

1.1 Program rozvoja obce, členenie a obsah dokumentu

Program rozvoja obce Demjata na obdobie 2024-2030 je moderný rozvojový dokument, ktorý svojím zameraním nadväzuje jednak na politiku obce v období 2015-2023, a jednak na politiku Európskej únie, ktorá je aj v programovom období 2021-2027 premietnutá do národných politík členských štátov. Strednodobý strategický dokument zároveň zohľadňuje tematické/sektorové smerovania na globálnej úrovni s cieľom udržateľného rozvoja. Tento dokument má informačnú funkciu a zároveň je možné ho prostredníctvom implementácie zvolených opatrení vnímať ako nástroj na dosiahnutie cieľov politiky obce. V procese prípravy a implementácie rozvojového dokumentu je vytvorený dostatočný priestor na integráciu relevantných aktérov. Dosahovaný pokrok bude možné sledovať na základe monitorovania prostredníctvom zvolených merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých vytýčených cieľov politiky obce. Strednodobý strategický dokument s názvom Program rozvoja obce Demjata na obdobie 2024-2030 (ďalej len PRO) bol vypracovaný v súlade so zákonom NR SR č. 309/2014, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja. PRO navrhuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na ochranu a udržateľné zhodnocovanie endogénneho potenciálu. Cieľom samosprávy v strednodobom až dlhodobom horizonte je čo najefektívnejšie využitie a zhodnotenie existujúcich zdrojov, rozvoj miestnej ekonomiky a následne vyššia kvalita života obyvateľov. Podklad k jednotlivým častiam tohto dokumentu tvoria získané aktuálne štatistické, alebo ináč overené údaje, ktoré boli spracovateľom systemizované do výstupov. Proces prípravy a vypracovania tejto verejnej politiky prebiehal v úzkej spolupráci so starostom a poslancami obecného zastupiteľstva a participáciou verejnosti, čo svedčí o snahe samosprávy o tzv. otvorené vládnutie. V súlade s touto iniciatívou samosprávy zvolili riešitelia inovatívny prístup, ktorý sa premietol jednak v jeho participatívnej tvorbe, v spracovaní a prehľadnom členení dokumentu, čo v plnej miere korešponduje s programom a dokumentmi schválenými EÚ s pôsobnosťou pre Slovenskú republiku, ale aj so strategickými dokumentmi s pôsobnosťou pre EÚ. Inovácie sa týkajú stanovenia politiky obce, cieľov politík, ktoré sa ocitajú v pozícii jednak horizontálnych a jednak v pozícii prierezových cieľov rozvojovej politiky obce. Ciele politík sú rozpracované do nižších úrovní, ktoré zohľadňujú potreby obce premietnuté do projektových zámerov. Opatrenia a projektové zámery sú členené a zoskupené tematicky do „oblastí“, ktoré sú vzájomne prepojené, pričom vytvárajú štruktúrovaný proces vzájomne sa dopĺňajúcich činností. V tomto prípade ide o integrovaný prístup, cieľom ktorého je zabezpečovanie technického, kultúrneho a spoločenského pokroku, a teda uspokojenie potrieb

obyvateľov. Inovatívny prístup bol zvolený taktiež v nadväznosti na skúsenosti spracovateľa získané dlhoročnou praxou, ako aj v nadväznosti na skutočnosť, že zámerom manažmentu obce bolo vypracovať dokument, ktorý by poskytol obyvateľom obce jasné smerovanie v jej ďalšom rozvoji, predstavil rozvojovú stratégiu s cieľom zvýšiť kvalitu života v obci prostredníctvom rozvojových aktivít a cieľených investícií. Inovatívny prístup ku príprave jednotlivých častí je zároveň overený aj prístupmi Európskej únie pri definovaní cieľov a priorít v novom programovom období.

Dokument je spracovaný v prehľadnom členení zrozumiteľnom pre bežného užívateľa.

Predkladaná rozvojová stratégia je pripravená s ohľadom na potreby a možnosti obce zohľadňujúce interný a externý potenciál.

Nasledujúce časti poskytnú prehľad základných legislatívnych a metodických východísk, zdôvodnenie potreby vypracovania programu rozvoja obce a informácie o procese tvorby.

Legislatívne a metodické východiská

Pri príprave a vypracovaní dotknutého dokumentu bol zohľadnený proces prípravy nového programového obdobia 2021-2027 a s ním súvisiace smerovanie regionálneho rozvoja definované v strategických dokumentoch. Do úvahy boli vzaté ciele Európskej únie a Európskej zelenej dohody, a to z dôvodu náročných výziev v oblasti životného prostredia a zmeny klímy. V procese tvorby strategického dokumentu, navrhovania a plánovania realizácie jednotlivých aktivít, bola zohľadnená taktiež Smernica 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie a Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, v zmysle novely. Koordináciu prípravy a vypracovania strednodobého strategického dokumentu s názvom Program rozvoja obce Demjata na obdobie 2024-2030 (ďalej len PRO) zabezpečila samospráva v súlade so zákonom NR SR č. 309/2014, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja, rešpektujúc územnoplánovaciu dokumentáciu, a taktiež v súvislosti s prechodom kompetencií v oblasti koordinácie regionálneho rozvoja na národnej úrovni z Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (ďalej MIRRI SR) ku 1.7.2020.

Dokument je vypracovaný v súlade s aktualizáciou Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, ktorá bola vypracovaná ako nezáväzný, ale odporúčaný materiál. Štruktúra predkladaného dokumentu bola pre potreby miestnej samosprávy mierne upravená, resp. zjednodušená, a to na základe dlhoročných skúseností spracovateľa s prípravou strategických dokumentov na rôznych úrovniach.

Predmetnými úpravami nedôjde k nesúladu s Metodikou a inštitucionálnym rámcom tvorby verejných stratégií s ohľadom na plnenie dlhodobých cieľov SR.

Program rozvoja obce je v súlade aj s ďalšími východiskovými koncepčnými dokumentmi, akými sú rozvojové programy a plány na miestnej, regionálnej, či dokonca národnej a nadnárodnej úrovni, ktorých implementácia môže komplementaritou aktivít s aktivitami PRO prispieť k dosahovaniu cieľov politiky a špecifických cieľov obce. Na národnej úrovni je to Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030, Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR, Partnerská dohoda SR, Program Slovensko, Plán obnovy a odolnosti. Na regionálnej úrovni sú to strategické dokumenty Prešovského samosprávneho kraja, Integrovaná územná stratégia PSK na roky 2021-2027 a Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021- 2030. Na miestnej úrovni dokumenty schválené obecným zastupiteľstvom.

Zdôvodnenie vypracovania Programu rozvoja obce

Dôvodom pre vypracovanie aktuálneho strategického dokumentu je nové programové obdobie 2021-2027 v oblasti Európskej politiky súdržnosti a nové priority pre nasledujúce obdobie kohéznej politiky, v rámci ktorého sa menia podmienky získania nenávratných finančných príspevkov, dotácií, či už z EŠIF, EPFRV, alebo zo štátneho rozpočtu. Programové obdobie 2021-2027 vytvára nové príležitosti plánovať a podporovať rozvojové aktivity podnecujúce všestranný rozvoj územia.

Nemenej dôležitým dôvodom je taktiež zmena prístupu k rozvojovým aktivitám, či ekonomický vývoj blízkeho okolia. Všetky tieto faktory spolupôsobia a vyvíjajú tlak na zmenu prístupu k riešenému územiu.

Program rozvoja obce je zároveň vypracovaný v reakcii na novú spoločenskú situáciu, tzv. postcovidové obdobie, ktorú výrazne ovplyvnilo ochorenie Covid 19. Ekonomická kríza, ako následok covidového obdobia, ktorej čelí celý svet, vytvorila podmienky pre nové výzvy. Vytvorili sa nové príležitosti a potreby, ale aj ohrozenia a obmedzenia. Na pôde EÚ boli vytvorené nové finančné mechanizmy, s cieľom urobiť nápravné opatrenia a rýchlo a efektívne sa vyrovnáť s novou situáciou. Vyvolané zmeny ovplyvnili vývoj v oblasti umiestňovania investícií, čerpania štrukturálnych fondov EÚ aj na Slovensku.

Manažment obce má záujem získať dotácie na implementáciu rozvojových aktivít podporujúcich regionálny rozvoj, na výkonnosť a udržateľnosť miestnej ekonomiky. Manažment obce má záujem realizovať aktivity a podporovať podnikateľské činnosti s uplatnením princípov udržateľného, inteligentného a rozumného rozvoja, ktorých výsledkom

bude vyššia kvalita života obyvateľov obce. Dokument preto zohľadňuje aktuálne problémy a potreby obyvateľov, územia a samosprávy a predkladá moderné a efektívne riešenia/opatrenia na ich odstránenie. Politika a jej ciele rešpektujú súčasný stav a existujúci potenciál - endogénne a exogénne zdroje, preferujú reálne možnosti čo najefektívnejšieho využitia a zhodnotenia týchto zdrojov, a to s ohľadom na ich ochranu a udržateľnosť.

Proces tvorby Programu rozvoja obce

Postcovidové obdobie a spoločenská situácia ako reakcia na toto náročné obdobie, v ktorom bol PRO spracovávaný, mali výrazný dopad na miestne ekonomiky v oblasti ekonomických činností.

Proces prípravy strategického dokumentu prebiehal v roku 2023. Proces prípravy, ako aj proces vypracovania dokumentu zahŕňal participatívne procesy s jasne definovaným cieľom, výstupmi, metodológiou a časovým rámcom. Do procesu prípravy a tvorby boli zapojené relevantné subjekty územnej spolupráce, ako aj socio-ekonomickí partneri.

V procese prípravy a tvorby strategického dokumentu spracovateľ v spolupráci s manažmentom obce prioritizovali problémové oblasti, návrhy na riešenia, ktoré sa následne premietli do opatrení ako podklad pre návrh ďalšieho smerovania a plánovania projektových zámerov s ohľadom na dostupné finančné prostriedky. Nasledovali individuálne stretnutia a konzultácie. Výstupy tohto procesu sa syntézou s výstupmi analytickej časti stali podkladom pre strategickú a programovú časť.

Tabuľka 1. Proces tvorby

Proces prípravy a zapojenie aktérov regionálneho rozvoja	Spracovateľ - externá spoločnosť - v spolupráci: - so starostom obce - s externými odborníkmi - so zamestnancami obce - možnosť pripomienkovania: - poslancami OZ - dotknutými subjektmi - širokou verejnosťou
Riadenie procesu vypracovania Pripomienkovanie Vypracovanie dokumentu	Manažment obce - starosta a poslanci OZ Manažment obce, verejnosť Spracovateľ
Participatívny proces	- prostredníctvom online dotazníkového prieskumu na webovej stránke obce - možnosťou konzultácií na OÚ - možnosťou konzultácií s externou spoločnosťou/ externými odborníkmi
Zapojenie verejnosti	
Zohľadnenie názorov verejnosti	- zapracovanie pripomienok do pripravovaného dokumentu

Publicita	- informácie poskytované na zasadnutiach OZ - schválený dokument zverejnený na oficiálnej webovej stránke obce
Financovanie spracovania	- z rozpočtu obce

Program rozvoja obce prostredníctvom poskytnutých spracovaných dát a informácií identifikuje riešené územie, poskytuje informácie o riešenom území. Spracované štatistické dáta získané z dostupných zdrojov sú v analytickej časti a SWOT analýze systemizované, prehľadne usporiadané. Osobitnú časť v rámci analytickej časti dokumentu tvorí návrh identifikovaných potrieb, východísk a možných riešení. V rozvojovej stratégii sú konkrétne definované ciele - ciele politiky obce a špecifické ciele, ktoré sú v procese integrovaného prístupu prierezové. Definované sú priority a v rámci nich opatrenia vyžadujúce ciele investície umiestnené do územia s rozvojovým potenciálom prostredníctvom realizácie projektových zámerov.

PRO je koncipovaný nasledovne:

Analytická časť - analyzuje na základe existujúcej databázy údajov, ukazovateľov a informácií. Predkladá analýzu východiskovej situácie obcí s väzbami na širšie územie, upozorňuje na možné riziká a ohrozenia, poukazuje na príležitosti vo využívaní vnútorného potenciálu územia, ale aj na vplyvy vonkajšieho prostredia.

Strategická časť – definuje politiku rozvoja obce na základe princípov politiky integrácie a inklúzie, definuje proces dosiahnutia vyváženého a udržateľného rozvoja územia obce, a to s ohľadom na všetky špecifiká a princípy fungovania regionálnej politiky.

Programová časť - programuje - v súlade s definovanými prioritnými oblasťami podpory cieľmi politiky a špecifickými cieľmi predkladá zoznam a popis opatrení a projektových zámerov nevyhnutných na zabezpečenie realizácie PRO, predkladá návrh projektových zámerov a súbor merateľných ukazovateľov.

Realizačná časť - popisuje proces realizácie PRO, spôsob komunikácie a koordinácie počas implementácie, spoluprácu kľúčových sociálno-ekonomických partnerov, systém monitorovania a hodnotenia s ustanovením merateľných ukazovateľov. Zahŕňa akčný plán pre vybrané aktivity s udaním vecnej a časovej realizácie a predpokladaných zdrojov financovania.

Finančná časť – poskytuje v prehľadnej štruktúre usporiadané investície/projektové zámery plánované v rámci jednotlivých opatrení, obdobie realizácie a predpokladané zdroje financovania v rámci implementácie Programu rozvoja obce Demjata na obdobie 2024-2030. Predpokladaným zdrojom i naďalej zostávajú finančné zdroje Európskej únie, ktoré sú aj

napriek administratívnej náročnosti najmä v procese implementácie, nevyhnutnou súčasťou investícií, a zároveň akcelerátorom jej rozvojových aktivít.

PRO je otvorený strategický dokument. Bol pripravovaný a vypracovaný v priebehu roka 2023.

Harmonogram spracovania

PRÍPRAVNÁ FÁZA (6.2023-9.2023)

ANALYTICKÁ ČASŤ (8.2023-10.2023)

STRATEGICKÁ ČASŤ (9.2023-11.2023)

PROGRAMOVÁ ČASŤ (9.2023-11.2023)

REALIZAČNÁ ČASŤ (10.2023-11.2023)

FINANČNÁ ČASŤ (9.2023-12.2023)

FINALIZÁCIA, SCHVAĽOVANIE, SEA (1.2024-2.2024)

Program rozvoja obce a územný plán tvoria pre ďalšie rozvojové aktivity obce základné strategické dokumenty. Schválený program rozvoja obce je v mnohých vyhlásených výzvach jednou z podmienok pre poskytnutie príspevku zo štátneho rozpočtu, resp. z doplnkových zdrojov (doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia regionálneho rozvoja sa myslí poskytnutie finančných prostriedkov z fondov EÚ – EŠIF), alebo iných finančných mechanizmov.

Schvaľovanie strategického dokumentu

Program rozvoja obce, ako aj jeho aktualizáciu schvaľuje (v zmysle Zákona o podpore regionálneho rozvoja – Zákon č.539/2008 Z.z v aktuálnom znení) zastupiteľstvo obce, v rámci svojej pôsobnosti v oblasti podpory regionálneho rozvoja.

1.2 Nadväznosť programu rozvoja obce na iné relevantné dokumenty

V rámci komplexného prístupu ku rozvojovým potrebám, ktoré často presahujú hranice riešeného územia je PRO v koherencii, nadväznosti, doplnkovosti a vzájomnej podmienenosti s inými strategickými dokumentmi na viacerých úrovniach. V procese tvorby dokumentu tím riešiteľov prihliadal na špecifické potreby územia.

Tabuľka 2 Miestna úroveň/širšie vzťahy /tematické prepojenie:

Názov dokumentu	Úroveň	Tematické zameranie dokumentu
Územný plán obce	miestna	multisektorálny
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Demjata na obdobie 2015-2023	miestna	multisektorálny
Stratégia CLLD	regionálna	multisektorálny

Územný plán VUC Prešovský kraj v znení ďalších zmien a doplnkov	regionálna	multisektorálny
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021-2030	regionálna	multisektorálny
Integrovaná územná stratégia (IÚS) 2021-2027	regionálna	multisektorálny

Zdroj: vlastné spracovanie, 2023

Úroveň PSK /tematické prepojenie:

Doprava

- Odborná štúdia - Prepravnno-tarifný systém Integrovaného dopravného systému (IDS)
- Plán dopravnej obslužnosti Prešovského samosprávneho kraja (PDO PSK), 2020
- Plán udržateľnej mobility Prešovského samosprávneho kraja (PUM PSK), 2019
- Cezhraničná doprava a cyklodoprava na Slovensko-Poľskom pohraničí
- Generel dopravnej infraštruktúry, 2016
- Koncepcia dopravy vo verejnom záujme pre Prešovský samosprávny kraj, Územná prognóza, zadanie, návrh, 2015

Cyklodoprava a cykloturistika

- Kostrová sieť cyklistických trás v PSK, 2018

Sociálna oblasť

- Akčný plán pre rast a zamestnanosť PSK
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji na roky 2020 – 2025
- Sociálny program PSK na ochranu práv a právom chránených záujmov detí a na predchádzanie a zamedzenie nárastu sociálnopatologických javov na území PSK

Územné plánovanie

- Územný plán PSK
- Generel dopravnej infraštruktúry Prešovského kraja, Územná prognóza
- Koncepcia dopravy vo verejnom záujme pre Prešovský samosprávny kraj

Školstvo

- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v územnej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja na obdobie školského roka 2023/2024
- Stratégia PSK pre mládež na roky 2023 – 2028 (s výhľadom do roku 2033)

Cestovný ruch a vidiek

- Stratégia rozvoja cyklodopravy a cykloturistiky v Prešovskom kraji, 2019
- Kostrová sieť cyklistických trás v Prešovskom samosprávnom kraji, koncepčno-strategický dokument, 2018
- Program rozvoja vidieka PSK, 2016
- Stratégia destinačného marketingu cestovného ruchu PSK, Prešov, 2014

Energetika

- Analytická štúdia efektívnosti pri využívaní energií v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK, 2016
- Program energetického manažmentu PSK, 2016

Životné prostredie

- Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja
- Pasportizácia území s výskytom nerastných surovín nachádzajúcich sa v Prešovskom kraji, 2018

Národná úroveň

- Partnerská dohoda SR 2021-2027
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
- Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030

- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
- Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky
- Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020
- Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 - 2030
- Národný program reforiem Slovenskej republiky, 2018
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 – Zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- Program stability Slovenskej republiky na roky 2018 až 2021
- Operačné programy SR financované z Európskych štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014 – 2020, 2021 – 2027
- Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016 - 2020
- Program rozvoja vidieka 2014-2020
- Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku
- Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2016 - 2020
- Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020
- Zákon NR SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v aktuálnom znení
- Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 24/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov

nadnárodná úroveň

- Catching up Regions
- Program cezhraničnej spolupráce Interreg 2021-2027, Nový európsky bauhaus
- Európska zelená dohoda
- Interreg CE
- Stratégia Európa 2020

Koordinácia, integrovaný prístup, efektívne a cielené intervencie do územia prispievajú k zvyšovaniu konkurencieschopnosti a udržateľnosti ekonomiky. Obec postupuje v súlade s kompetenciami vymedzenými zákonom o podpore regionálneho rozvoja 539/2008 Z.z. v aktuálnom znení č. 309/2014 Z.z. Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programoch a stratégiách EÚ. „Obec vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja:

- analyzuje a hodnotí úroveň rozvoja svojho územia a jeho častí, zabezpečuje jeho trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj,
- zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu rozvoja obce ..., pravidelne ho monitoruje a každoročne do 31. mája zasiela príslušnému vyššiemu územnému celku správu o jeho plnení ...,
- podieľa sa na plnení úloh, ktoré súvisia so zameraním podpory regionálneho rozvoja podľa § 3, v spolupráci s ministerstvom investícií a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi, ktorí sa nachádzajú na území obce
- vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev,

- spolupracuje s ďalšími obcami, regiónmi a územnými celkami alebo s orgánmi iných štátov, ktoré plnia funkcie územnej samosprávy,
- podporuje rozvoj podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj obce.“

Významnú pomoc poskytnú intervencie z EŠIF, štátneho rozpočtu, dotačných schém a iných finančných mechanizmov.

2 Základné informácie o obci

Tabuľka 1. Základná charakteristika obce (k 31.12.2014)

Kód obce	524336
Názov okresu	Prešov
Názov kraja	Prešovský samosprávny kraj
Štatút obce	obec
PSČ	082 13
Telefónne smerové číslo	+421 51
Prvá písomná zmienka o obci rok	1330
Celková výmera územia obce [ha]	1149,63
Počet obyvateľov	1080
Hustota obyvateľstva na km ²	

2.1 História obce

Obec Demjata sa vyvinula na mieste starej dediny, ktorej existencia je datovaná do obdobia pred 12. storočím. Prvá písomná zmienka o obci „Demeta“ pochádza z roku 1330. Od roku 1427 až po rok 1920 sú jej názvy doložené - jednak maďarizovaným názvom, ktorý pochádza zo slovenského mena, a to Demethe a Also, Felsew Demethe, jednak ako Demjata (1773), Demjata, Zemjata (1786) a Demiaty (1920). Súčasný názov Demjata pochádza z roku 1927.

V 13. a 14. storočí patrila obec k panstvu Šariš. Od 15. storočia sa stala obec vlastníctvom zemanov. V 16. storočí patrila obec zemianskej rodine Mariašovcov, Bornemisovcov Darholcovcov, atď. Z 2. polovice 16. storočia pochádza kaštieľ „Hámoš“, ktorý bol pôvodne renesančnou stavbou. Neskôr v roku 1764 bol barokovo prestavaný. V 17. storočí patrila obec rodine Bocskayovcov. V 17. storočí bol taktiež postavený druhý kaštieľ tzv. „Semsey“. Postavený bol pôvodne tiež ako renesančná stavba a neskôr bol barokovo prestavaný. V roku 1427 mala obec 7 port. V roku 1689 bola vyľudnená. V roku 1787 bolo v obci 40 domov so 460timi obyvateľmi. V roku 1828 vzrástol počet domov na 75 a počet obyvateľov na 553. V 18. storočí mali v obci majetky a kaštieľ Okolicsányovci. V 19. storočí mala v obci majetky rodina Semseyovcov.

V 19. storočí bol v obci v prevádzke kameňolom. V polovici 19. storočia obyvateľov obce, podobne ako aj obyvateľov susedných obcí, postihol hlad a vysťahovalectvo. Obyvatelia sa zaoberali tradičným poľnohospodárstvom, ovčiarstvom a výrobou vápna. Jednotné roľnícke združstvo (JRD) bolo v obci založené v roku 1959. Časť obyvateľstva pracovala v priemyselných podnikoch Košíc a Prešova (<http://demjata.eu/historia/>)

2.2 Geografická poloha

Obec Demjata je jednou zo 665 obcí spadajúcich pod územnú pôsobnosť Prešovského samosprávneho kraja. Patrí ku skupine obcí okresu Prešov. Obec sa nachádza v doline rieky Sekčov, v juhozápadnom cípe Nízkyh Beskýd, a je vzdialená cca 17 kilometrov juhozápadne od okresného mesta Prešov.

Kataster obce susedí s katastrálnymi územiami obcí:

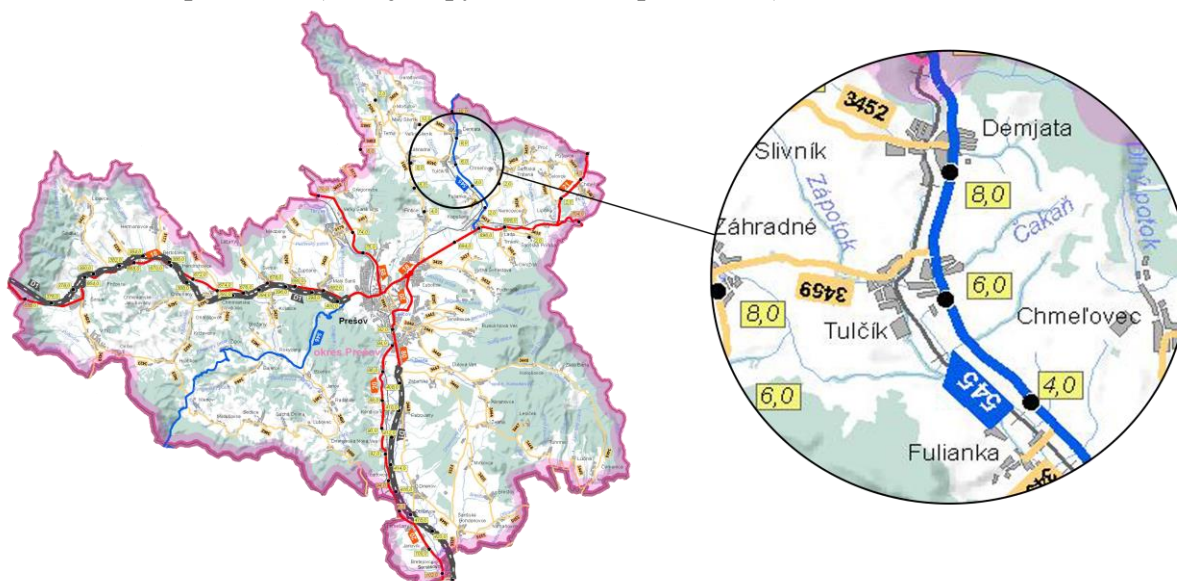
- a) na západe obec: Veľký Slivník
- b) na juhu obce: Tulčík
- c) na severe obce: Raslavice
- d) na východe Lopúchov
-

Obrázok 1. Mapa Prešovského samosprávneho kraja

Najvyšší bod v katastri obce sa nachádza v nadmorskej výške 525 m.n.m. a najnižší v nadmorskej výške 280 m.n.m. Centrum obce sa nachádza približne v nadmorskej výške 290 m.n.m.

Obrázok 2. Mapa okresu (zdroj mapy: Slovenská správa ciest)

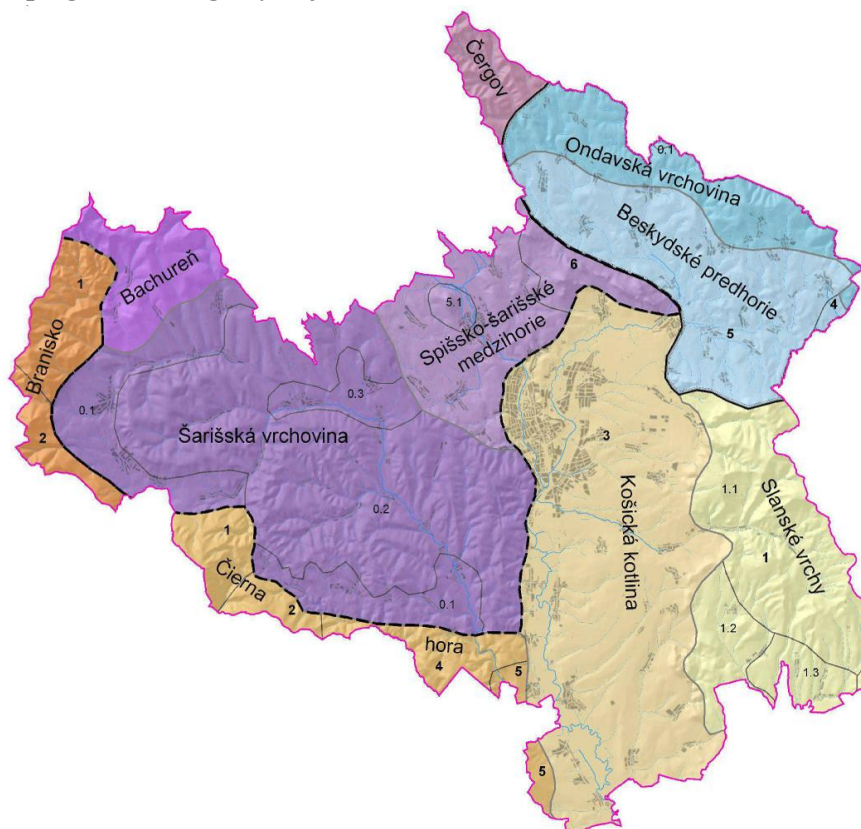

2.3 Prírodné pomery a klíma

GEOMORFOLOGIA

Z hľadiska geomorfologického členenia patrí okres Prešov do provincie Západných Tatier, subprovincií Západných Karpát Lučensko-košickej zníženiny, Matransko-slanskej oblasti, oblasti Východných Beskýd, Podhôrno-magurskej oblasti a Nizkých Beskýd. Najväčšie oblasti patria do celkov Šarišskej vrchoviny a Košickej kotliny. V západnej časti územia prevláda reliéf eróznno-akumulačný, ktorý je charakteristický pre pahorkatiny a podvrchoviny s občasným výskytom bradlových tvrdošov.

Obrázok 3. Mapa geomorfologických jednotiek

Zdroj: RÚSES OKRES PRŠOV (Mapový podklad -Atlas krajiny SR, 2002, grafické spracovanie SAŽP- CKP)

Z hľadiska geomorfologického členenia okresu patrí územie obce Demjata do Košickej kotliny.

Z hľadiska *geológie, geologických pomerov* sa v katastrálnom území obce Demjata makroseizmická intenzita pohybuje **okolo 6 0 MSK-64**. Seizmické ohrozenie v hodnotách špičkového zrýchlenia na skalnom podloží sa pohybuje v intervale 1,00 – 1,29 m.s-2. (ÚP, 2006). Z hľadiska *radónového rizika* dosiahnuté hodnoty objemovej aktivity v pôdach a koncentrácie v podzemných vodách na území obce patria medzi najnižšie v rámci Slovenskej

republiky. Z hľadiska zosuvnosti územia a erózných javov sa územie obce vyznačuje strednou náchylosťou územia na zosúvanie.

KLIMATICKÉ POMERY

Prešovský kraj má najchladnejšie a najdaždivejšie podnebie na Slovensku, avšak klimatické podmienky v jednotlivých regiónoch sa líšia, nižšie polohy a kotliny patria do miernej teplej klimatickej oblasti. (Humid continental climate) Na území okresu Prešov prevláda oceánska klíma, ktorej prvky sú prevažne kontinentálne. Je tu pomerne dlhá zima s rýchlym nástupom jari a teploty v lete sú priaznivé. Zrážky sú zväčša krátkodobé a intenzívne, pripadajúce na letný polrok. Zima je suchá.

Územie okresu patrí do viacerých klimatických okrskov (teplého, mierne teplého a mierne chladného).

V rámci okresu prevládajú mierne teplé okrsky. Vyššie polohy v Slanských vrchoch radíme do mierne chladného klimatického okrsku.

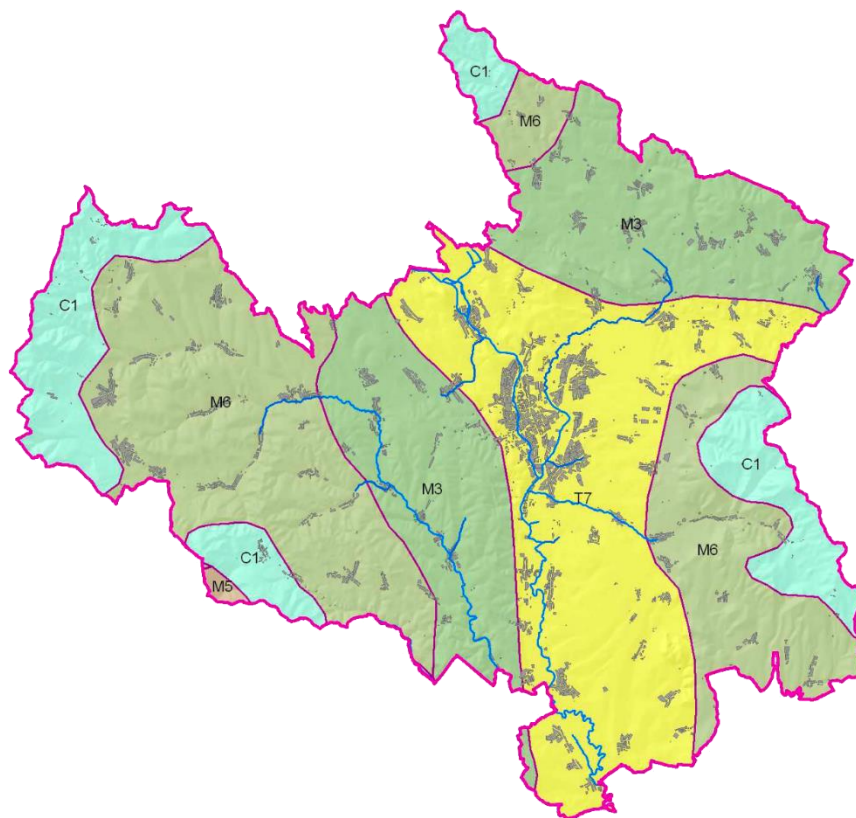
T7- teplý, mierne vlhký, s chladnou zimou

M3- mierne teplý, mierne vlhký, pohorkatinový až vrchovinový (okolo 500 m n.m.)

M6- mierne teplý, vlhký, vrchovinový

C1- mierne chladný

Obrázok 4. Klimatické oblasti (Atlas krajiny SR,2002)

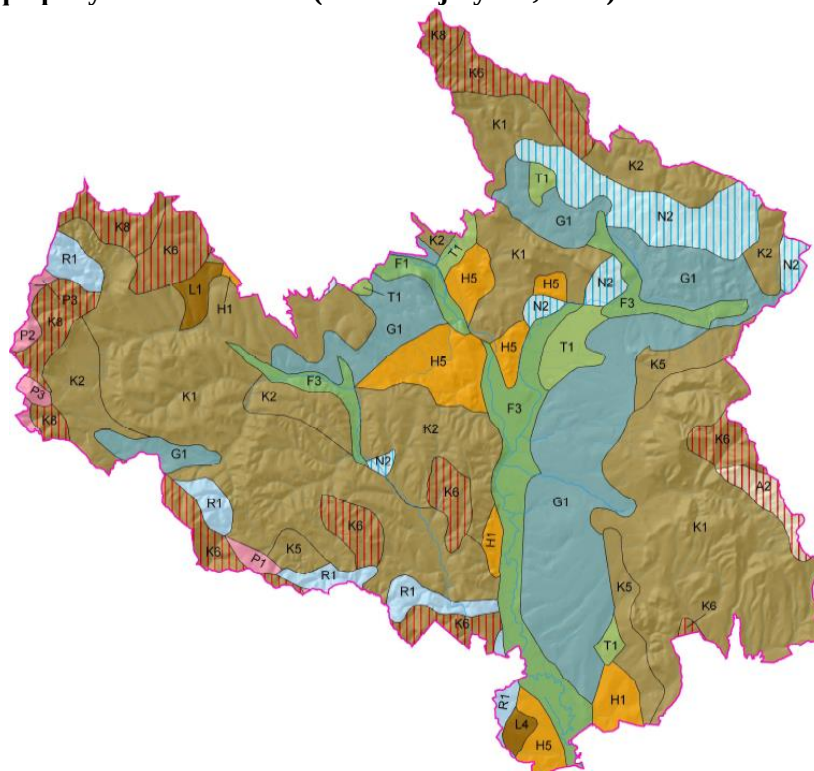
Zdroj: RUSES, Atlas krajiny SR

PÔDNE POMERY

V okrese Prešov z hľadiska pôdných typov prevládajú najmä kambizeme (modálne a kultizemné nasýtené až kyslé, modálne a kultizemné nasýtené, pseudoglejové nasýtené, modálne kyslé, podzolové) a pseudogleje (modálne, kultizemné a luvizemné nasýtené až kyslé). Na území sú taktiež zastúpené andozeme, fluvizeme, hnedomozeme, luvizeme, pararendziny, podzoly, rendziny a čiernice.

Obrázok 5. Mapa pôdy v okrese Prešov (Atlas krajiny SR, 2002)

A2	andozeme modálne kyslé, kambizeme andozemné a kambizeme modálne kyslé	K8	kambizeme podzolové
F1	fluvizeme kultizemné	L1	luvizeme modálne, kultizemné a pseudoglejové
F3	fluvizeme kultizemné karbonátové	L4	luvizeme pseudoglejové,
H1	hnedomozeme kultizemné	N2	pararendziny kambizemné a kambizeme rendzinové
H5	hnedomozeme pseudoglejové a pseudogleje	P1	podzoly modálne
G1	pseudogleje modálne, kultizemné a luvizemné nasýtené až kyslé	P2	podzoly kambizemné
K1	kambizeme modálne a kultizemné nasýtené až kyslé	P3	podzoly modálne a humusovo-železité
K2	kambizeme modálne a kultizemné nasýtené	R1	rendziny a kambizeme rendzinové,
K5	kambizeme pseudoglejové nasýtené	T1	čiernice kultizemné
K6	kambizeme modálne kyslé		

Zdroj: RÚSES OKRES PRŠOV (Mapový podklad -Atlas krajiny SR, 2002, grafické spracovanie SAŽP- CKP)

V katastri obce sa prevažnej miere sa vyskytujú hnedé pôdy, ďalej hnedozeme, nivné pôdy, rendziny a pararendziny. Hnedé lesné pôdy sú najrozšírenejšie. Chránené sú brehové porasty vodného toku Delňa. Medzi najmohutnejšie stromy patria topole biele.

VODSTVO

Povrchové vody

Najväčšou a najvýznamnejšou riekou okresu Prešov je rieka Torysa, ktorá je jedným z dôležitých prítokov rieky Hornád. Prameň rieky sa nachádza neďaleko obce Torysky v Levočských vrchoch v nadmorskej výške 1080 m n.m. S dĺžkou 129 km je dvanástou najdlhšou riekou Slovenska a odvodňuje povodie veľké 1349 km². Najvýznamnejším prítokom je rieka Sekčov (ľavostranný), ktorá taktiež preteká katastrálnym územím obce Demjata. Obcou preteká taktiež Podhorský potok a množstvo bezmenných tokov.

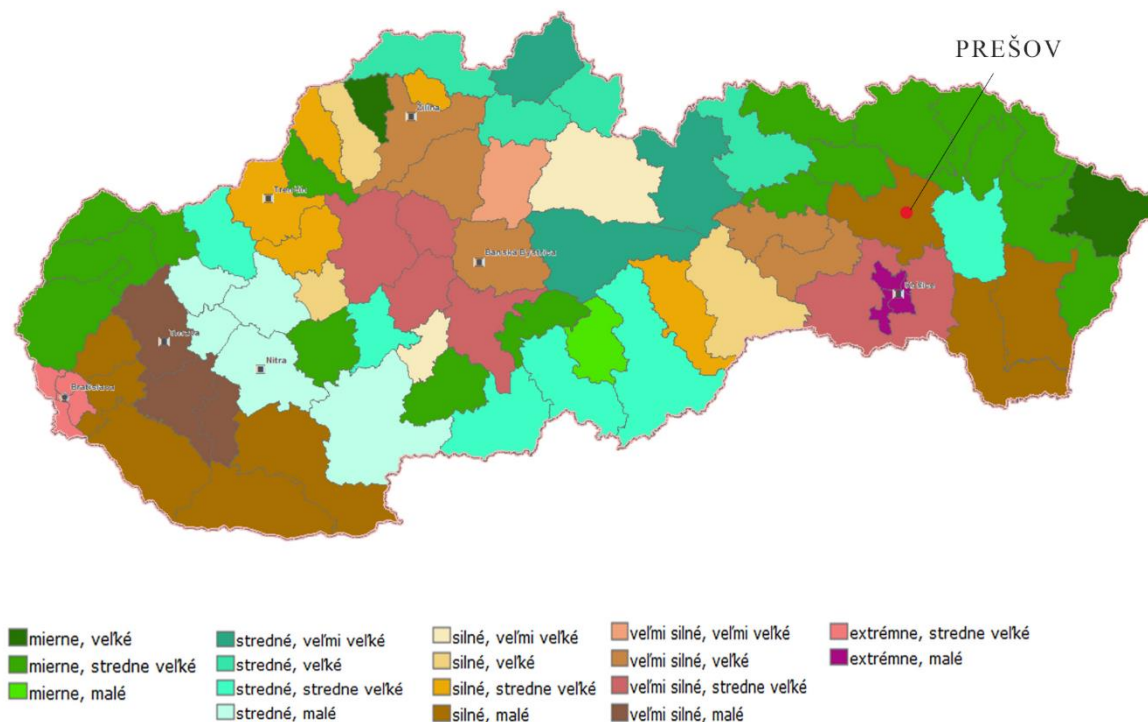
Ochrana prírody

V okrese Prešov sa nachádzajú chránené územia európskeho významu, viacero chránených areálov, národných prírodných rezervácií, prírodných rezervácií, prírodných pamiatok, ale aj tri významné chránené vtáčie územia. Sú nimi Chránené vtáčie územie Volovské vrchy, Chránené vtáčie územie Čergov a Chránené vtáčie územie Slanské vrchy, ktoré má v okrese Prešov z týchto troch území najväčšiu rozlohu.

V katastrálnom území obce sa nachádza prírodná rezervácia Demjatské kopce. Prírodná rezervácia je vyhlásená s cieľom ochrany teplomilnej vegetácie vápencových brál bradlového pásma vo východnej časti Šarišskej vrchoviny, kde je taktiež zaznamenaný výskyt viacerých zriedkavých druhov rastlín a paleontologických nálezov vhodných na vedeckovýskumné a náučné ciele.

Obrázok 6. Kvalita životného prostredia - zaťaženie okresov stresovými faktormi

zdroj: Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody SR

2.4 Krajinná štruktúra

Katastrálne územie obce má celkovú rozlohu 1149,63 ha. Nadpolovičnou väčšinou je zastúpená nepoľnohospodárska pôda. Tá sa celkovo rozprestiera na 629,21 hektároch a je tvorená prevažne lesnými pozemkami (497,59 hektárov). Poľnohospodárska pôda zaberá viac ako 45,27% z celkovej rozlohy územia. Najväčší podiel v poľnohospodárskej pôde tvorí orná pôda, ktorá sa rozprestiera na ploche 284,99 ha a trvalé trávnaté porasty sa rozprestierajú na ploche 210,47 ha.

Tabuľka 2. Výmera územia obce v hektároch za rok 2022

Celková výmera územia obce	spolu	1149,63
Poľnohospodárska pôda	spolu	517,73
	orná pôda	284,24
	záhrada	24,36
	ovocný sad	0,28
	trvalý trávny porast	208,85
Nepoľnohospodárska pôda	spolu	631,91
	lesný pozemok	497,59
	vodná plocha	20,09

	zastavaná plocha a nádvorie	57,86
	ostatná plocha	56,36

Zdroj: ŠÚ SR

3 ANALYTICKÁ ČASŤ

3.1 Analýza vnútorného prostredia

Analýza vnútorného prostredia územia má v procese prípravy a vypracovania dokumentu významné postavenie. Skúma a hodnotí vnútorné prostredie na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát, tvrdých a mäkkých dát (údajov získaných z overených zdrojov, napr. štatistických údajov UIPŠ, databázy jednotlivých ministerstiev, verifikované údaje, prieskum názorov, atď) a pod. Analýzu vnútorného prostredia je možné zjednodušené chápať ako databázu informácií potrebných pre stanovenie rozvojovej stratégie. Z toho dôvodu v analytickej časti dominuje popis získaných údajov o internom prostredí a v prípade relevantnosti ich komparácia s údajmi tematicky súvisiacimi, ale vypovedajúcimi o inej časovej, či územnej úrovni. Na základe analýzy, komparácie a následne syntézy je možné v nasledujúcich častiach dokumentu naznačiť príčiny nepriaznivého stavu v jednotlivých sektoroch miestnej ekonomiky a definovať potreby nevyhnutné pre ďalší rozvoj územia. Najčastejšie príčiny nepriaznivého stavu súvisia s nedostatočným potenciálom ľudských zdrojov, nevyužívaním správnych metód, či postupov, nedostatkom informácií a dát ako podkladov ku správne posúdeniu a rozhodnutiu, ale aj s nedostatočnou analýzou vnútorného a vonkajšieho prostredia. Naopak priaznivý stav nastáva správnym posúdením nielen internej, ale aj externej analýzy, vyvodením záverov, identifikáciou problémov a potrieb. Výstupy z internej a externej analýzy tvoria východisko pre správne nastavenie rozvojovej stratégie pre obec.

3.1.1 Demografia

Vývoj počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva

Tabuľka 3. Vývoj počtu obyvateľ podľa pohlavia

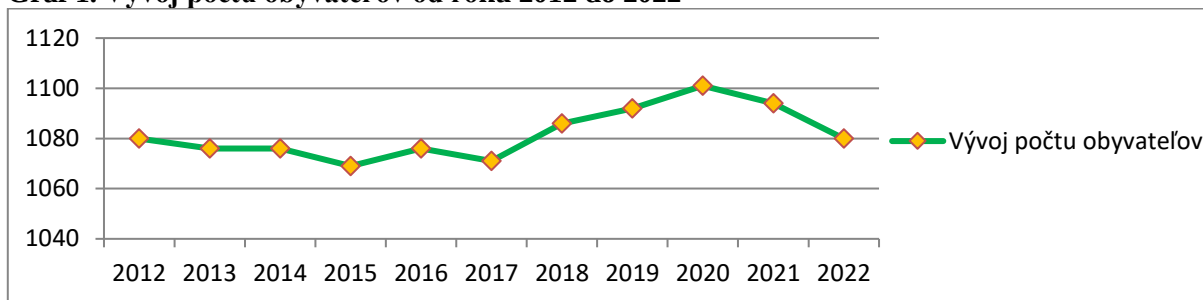
Rok	Muži	Ženy	Spolu
2012	542	538	1080
2013	537	539	1076
2014	540	536	1076
2015	536	533	1069
2016	538	538	1076
2017	536	535	1071
2018	550	536	1086
2019	554	538	1092
2020	561	540	1101
2021	553	541	1094
2022	549	531	1080

Zdroj: ŠÚ SR údaje k 31.12

Z predchádzajúcej tabuľky vyplýva, že vývoj počtu obyvateľov v obci je mierne kolísavý. Počet obyvateľov (1080) bol v obci ku koncu roka 2012 rovnaký ako počet obyvateľov evidovaných v obci ku 31.12. 2022.

Graf 1. Vývoj počtu obyvateľov od roku 2012 do 2022

Zdroj: ŠÚ SR údaje k 31.12

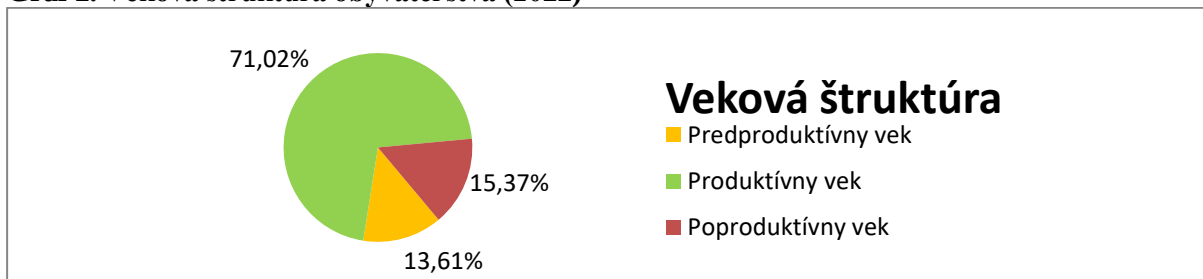
Významným faktorom, ktorý ovplyvňuje nárast alebo úbytok počtu obyvateľov sťahovaním je dostupnosť do zamestnania, ponuka práce, prípadne aj blízkosť okresného/krajského mesta. Obec sa nachádza na ceste II. triedy 545, ktorá spája krajské mesto Prešov a okresné mesto Bardejov.

Tabuľka 4. Pohyb obyvateľstva (2012-2022)

Ukazovateľ	Počet v rokoch										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Natalita	7	11	11	7	8	5	16	9	11	12	8
Mortalita	11	9	8	9	11	6	8	12	16	11	10
Prist'ahovaní	9	6	18	17	23	17	21	17	27	17	13
Vyst'ahovaní	16	12	21	22	13	21	14	8	13	25	25
Celkový prírastok	-11	-4	0	-7	7	-5	15	6	9	-7	-14

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 2. Veková štruktúra obyvateľstva (2022)

Ukazovateľ	Počet	%
Predproduktívny vek	147	13,61

Produktívny vek	767	71,02
Poproduktívny vek	166	15,37

Zdroj: ŠÚ SR

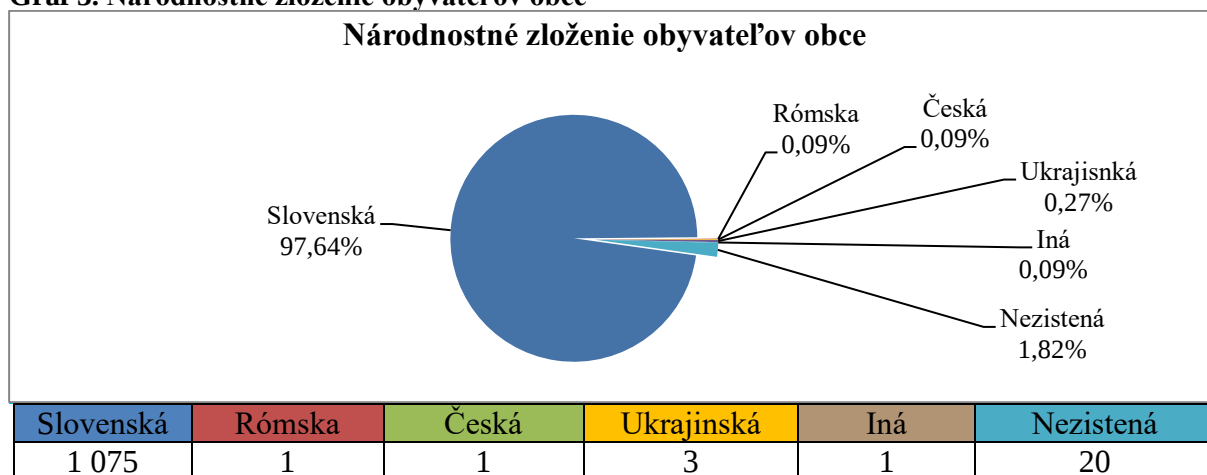
Najväčšiu časť obyvateľov obce tvoria obyvatelia v produktívnom veku. V porovnaní s okresom, krajom a Slovenskou republikou sa percentuálny podiel obyvateľov v produktívnom veku najviac približuje ku priemeru SR.

Tabuľka 5. Veková štruktúra obyvateľstva v % rok 2022

Ukazovateľ	Obec	Okres Prešov	Prešovský kraj	Slovenská republika
Predproduktívny		18,61	18,44	16,09
Produktívny vek		65,34	66,01	66,06
Poproduktívny vek	15,37	16,05	15,55	17,85

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 3. Národnostné zloženie obyvateľov obce

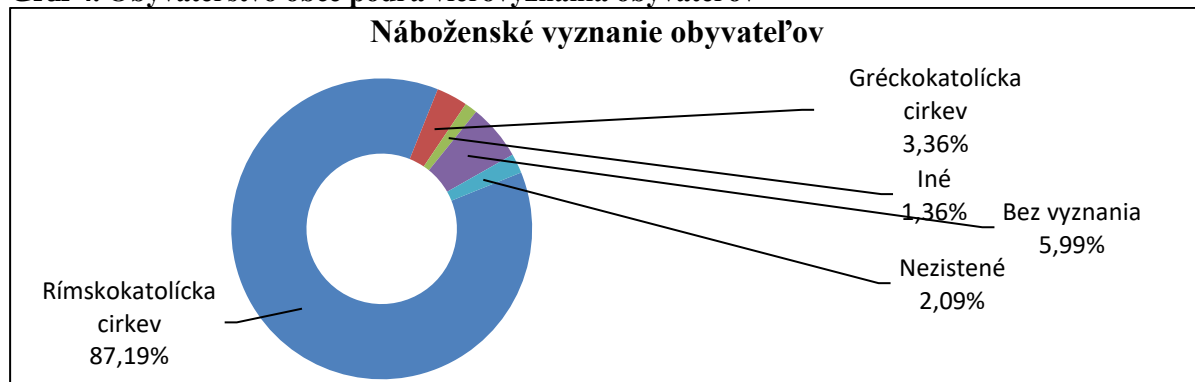

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2021

Národnostné zloženie obce je homogénne. Majoritu tvoria podľa údajov zo SODB 2021 obyvatelia, ktorí sa hlásia k slovenskej národnosti (takmer 98%). V obci sa hlásili obyvatelia k rómskej, českej a ukrajinskej národnosti. U 20 obyvateľov sa národnosť nepodarilo zistiť.

Graf 4. Obyvateľstvo obce podľa vierovyznania obyvateľov

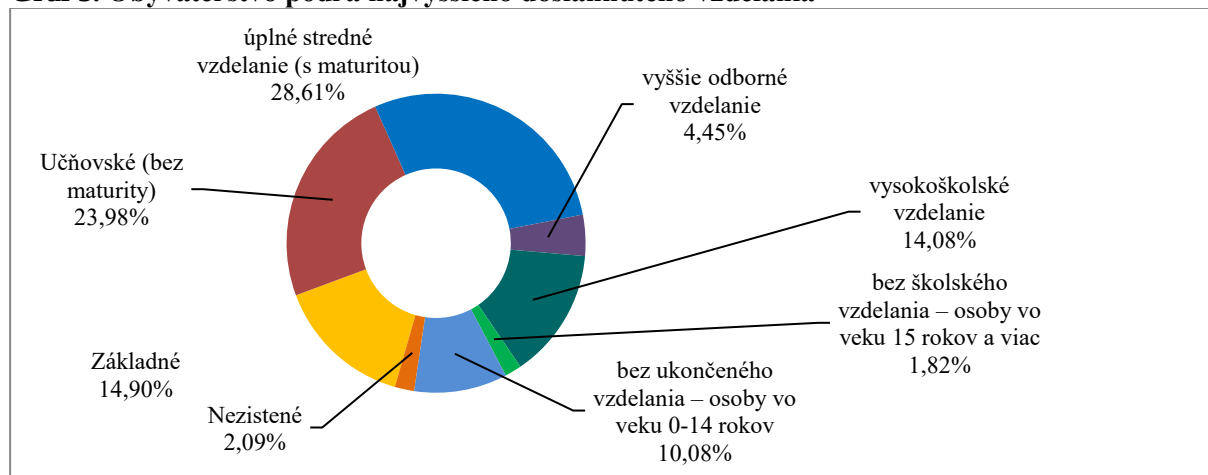

Rímskokatolícka cirkev	Gréckokatolícka cirkev	Iné	Bez vierovyznania	Nezistené
960	37	15	66	23

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2021

V náboženskom vyznaní obyvateľov dominuje rímskokatolícke vierovyznanie (87,19%). Pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 sa obyvatelia hlásili taktiež ku Gréckokatolíckej cirkvi, Evanjelickej cirkvi a k Náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia, ku Kresťanským zborom, budhizmu, islamu a k iným.

Graf 5. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2021

Tabuľka 6. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

	Spolu
Základné	164
Učňovské (bez maturity)	264
Úplné stredné vzdelanie (s maturitou)	315
Vyššie odborné vzdelanie	49
Vysokoškolské vzdelanie	155
Bez školského vzdelania – osoby vo veku 15 rokov a viac	20
Bez ukončeného vzdelania – osoby vo veku 0-14 rokov	111

Nezistené	23
Spolu	1101

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2021

3.1.2 Bývanie

Zo sčítania obyvateľov, domov a bytov, ktoré prebehlo v roku 2021 vyplýva, že zástavba obce je homogénna, prevláda zástavba rodinných domov s jednou bytovou jednotkou. Ku sčítaniu obyvateľov v roku 2021 bolo takýchto rodinných domov 287 (v roku 2011 celkovo 250) z celkového počtu bytov 294. V obci sa taktiež nachádzajú byty v budovách s dvoma bytmi. Na území obce sa nenachádzajú byty v bytových domoch. Prevažná časť bytov/domov je vykurovaná plynom – 231.

Tabuľka 7. Údaje o domoch

Typ	Domy	Rodinné domy	Bytové domy
Počet	294	287	0
Infraštruktúra	Domy s vodovodnou prípojkou z verejnej siete	Domy s plynovou prípojkou	Domy s prípojkou na kanalizačnú sieť
Počet	117	249	0
Typ	Byty v bytových domoch	Byty vykurované plynom	Obnovené domy
Počet	0	231	191

Zdroj: SODB 2021

Byty v obci sú prevažne obývané vlastníkom .

3.1.3 Trh práce a nezamestnanosť

Okres Prešov patrí z dlhodobého hľadiska ku okresom Prešovského kraja, ktoré majú v porovnaní s inými okresmi PSK nižšiu mieru evidovanej nezamestnanosti. Oproti SR naopak bola miera evidovanej nezamestnanosti okresu (7,69%) v roku 2022 o 1,79 % viac ako bola miera evidovanej nezamestnanosti v SR (5,9%).

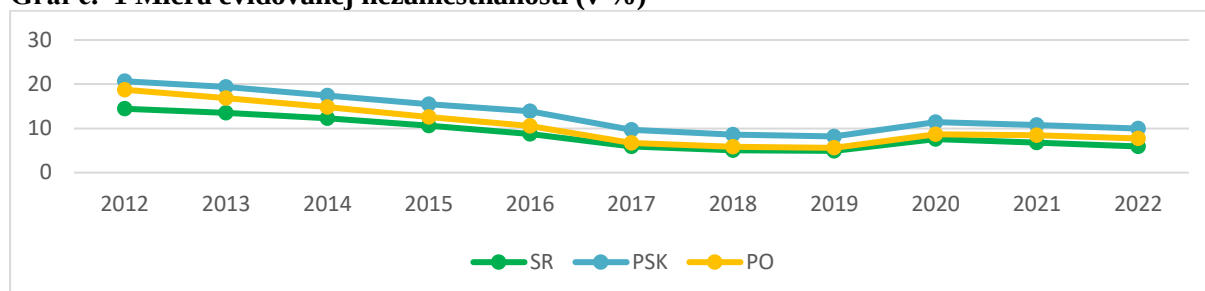
Tabuľka 8. Miera evidovanej nezamestnanosti (v %)

Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti (SR, PSK, Okres Prešov)											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
SR	14,44	13,50	12,29	10,63	8,76	5,94	5,04	4,92	7,57	6,76	5,9
PSK	20,66	19,35	17,45	15,50	13,91	9,68	8,61	8,19	11,39	10,75	9,98
PO	18,75	16,88	14,84	12,54	10,54	6,74	5,84	5,60	8,69	8,44	7,69

Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 1 Miera evidovanej nezamestnanosti (v %)

Zdroj: ŠÚ SR

Najvyššia miera evidovanej nezamestnanosti v okrese bola v rámci sledovaného obdobia zaznamenaná v roku 2012, a to na úrovni 18,75%.

Ku koncu roka 2022 bola nezamestnanosť okresu na úrovni 7,69%, čo je o 2,29% menej než priemer v PSK (9,98%).

Tabuľka 9. Uchádzači o zamestnanie podľa veku v okrese Prešov

Uchádzači o zamestnanie podľa veku v okrese - roku 2022					
Vek uchádzačov	15-24	25-34	35-49	50 a viac	Spolu
Počet	878	1631	2475	1 936	6 920
%	16,69	23,57	35,77	27,98	100,00

Zdroj: ŠÚ SR

V okrese bolo ku koncu roka 2022 evidovaných celkovo 6 920 uchádzačov o zamestnanie. Najpočetnejšou skupinou uchádzačov o zamestnanie boli uchádzači vo veku od 35 do 49 rokov, celkovo 2 475 uchádzačov (35,77%).

Tabuľka 10. Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie v okrese Prešov

Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie v okrese - rok 2022				
	So zdravotným postihnutím	Absolventi	Mladiství	Dlhodobo nezamestnaní
Počet	191	271	35	3321

Zdroj: ŠÚ SR

Najproblematickejšie uplatnenie na trhu práce majú dlhodobo nezamestnaní uchádzači o zamestnanie. Za dlhodobo nezamestnaného človeka sa považuje osoba, ktorá je registrovaná v evidencii uchádzačov o zamestnanie dlhšie ako dvanásť po sebe nasledujúcich mesiacov. V okrese Prešov tvorilo ku koncu roka 2022 túto skupinu celkovo 3 321 uchádzačov, čo tvorilo viac takmer 48 % z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie.

Tabuľka 11. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci

Evidovaní uchádzači o zamestnanie	Obec Demjata										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Spolu	77	66	66	53	47	27	20	22	26	21	25
Muži	45	37	45	31	26	15	10	11	11	13	13
Ženy	32	29	21	22	21	12	10	11	15	8	12

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 12. Obyvateľstvo podľa odvetvia ekonomickej činnosti rok 2021

Ekonomická činnosť	Počet	%
Administratívne a podporné služby	10	1,79
Činnosti domácností ako zamestnávateľov; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie	0	0
Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení	0	0
Činnosti v oblasti nehnuteľností	6	1,08
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1	0,18
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	3	0,54
Doprava a skladovanie	35	6,27
Finančné a poisťovacie činnosti	8	1,43
Informácie a komunikácia	10	1,79
Nezistené	73	13,08
Odborné, vedecké a technické činnosti	9	1,61
Ostatné činnosti	14	2,51
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	24	4,3
Priemyselná výroba	100	17,92
Stavebníctvo	50	8,96
Ťažba a dobývanie	6	1,08
Ubytovacie a stravovacie služby	6	1,08
Umenie, zábava a rekreácia	2	0,36
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	104	18,64
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	50	8,96
Vzdelávanie	15	2,69
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	32	5,73

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13. Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa súčasnej ekonomickej aktivity

Ekonomická aktivita	počet	%
pracujúci (okrem dôchodcov)	493	44,78
pracujúci dôchodca	46	4,18
osoba na materskej dovolenke	9	0,82
osoba na rodičovskej dovolenke	10	0,91
nezamestnaný	28	2,54
žiak strednej školy	33	3

študent vysokej školy	46	4,18
osoba v domácnosti	44	4
dôchodca	216	19,62
príjemca kapitálových príjmov	0	0
žiak základnej školy	98	8,9
dieťa do začatia povinnej školskej dochádzky	65	5,9
iná	0	0
nezistené	13	1,18

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2021

3.1.4 Občianska a technická vybavenosť

3.1.4.1 Občianska vybavenosť

3.1.4.1.1 Vzdelávanie

Materská škola

V obci sa nachádza materská škola. Zriaďovateľom je obecny úrad Demjata. Materská škola zabezpečuje predprimárnu výchovu pre deti vo veku od 3 do 6 rokov s celodennou starostlivosťou, pričom k 15.9.2023 školu navštevovalo 45 detí.

Základná škola

Primárne vzdelávanie v obci zabezpečuje neplnoorganizovaná základná škola, vzdelávanie prebieha len v ročníkoch 1-4. ZŠ je orientovaná na environmentálnu výchovu a región. Základná škola má v školskom roku 2023/2024 otvorené 3 triedy. Škola má 1 zmiešané oddelenie ŠKD, v ktorom je 21 žiakov. Od 01.09.2020 je pri základnej škole zriadené Súkromné centrum špeciálno-pedagogického poradenstva. Žiaci vyšších ročníkov, a tí žiaci 1-4. ročníka, ktorí nenavštevujú školu v obci, dochádzajú za primárnym a sekundárnym vzdelaním najmä do blízkeho krajského mesta. Najbližšie stredné školy v kompetencii Prešovského samosprávneho kraja, ale aj súkromné stredné školy, sa nachádzajú v meste Prešov.

3.1.4.1.2 Šport, športové zariadenia, relaxácia, oddych

Pre svoje voľnočasové aktivity môžu obyvatelia ako aj návštevníci obce využívať existujúcu športovo-rekreačnú infraštruktúru ku ktorej patrí: Turisticko-oddychový park vybudovaný v rámci programu INTERREG POĽSKO – SLOVENSKO 2014 – 2020, detské ihrisko, multifunkčné ihrisko, telocvičňa, futbalové ihrisko.

Obyvatelia a návštevníci sa taktiež môžu zúčastniť každoročne organizovaných športových akcií, akými sú: Športový deň rodiny, alebo futbalové a stolnotenisové turnaje.

Dlhoročnú tradíciu má v obci taktiež futbal, v ktorom obec reprezentuje FK Demjata, a dobrovoľný hasičský zbor (prezentuje obec na rôznych súťažiach)

3.1.4.1.3 Zdravotníctvo

Obyvatelia obce dochádzajú za všeobecnou preventívnou, špecializovanou diagnosticko – liečebnou a následnou starostlivosťou o chorých s ukončeným liečebným plánom do krajského mesta Prešov, keďže v obci nie sú služby spojené so zdravotnou starostlivosťou dostupné. Najbližšie dostupné zdravotné služby (praktický, detský, gynekologická

ambulancia, zubný lekár a ďalšie) a lekárne sa nachádzajú v obci Raslavice ako aj v obci Kapušany.

Za ďalšou špecializovanou zdravotnou starostlivosťou obyvatelia obce dochádzajú do krajského mesta Prešov vzdialeného cca 18 km, kde sa nachádza taktiež Fakultná nemocnica J.A. Reimana (tretia najväčšia nemocnica v SR poskytujúca nepretržitú zdravotnú starostlivosť).

3.1.4.1.4 Sociálne služby

V súčasnosti sú v obci poskytované sociálne služby v zariadení pre seniorov a domove sociálnych služieb - Družstevné rozvojové centrum Prešov n.o., Demjata 26. Zariadenie poskytuje svoje služby od 11. apríla 2003 a nachádza sa v bývalom rekreačnom stredisku. Celková kapacita zariadenia je 50 lôžok. Zariadenie poskytuje komplexné sociálne služby s celoročným pobytom pre mobilných dospelých občanov s duševným a s pridruženým telesným postihom. Sociálne služby v zariadení pre seniorov a v domove sociálnych služieb sú poskytované ročnou pobytovou formou.

3.1.4.1.5 Kultúrne inštitúcie a kultúrne pamiatky

K základnej kultúrnej infraštruktúre v obci patrí kultúrny dom a knižnica. Samospráva každoročne organizuje aj kultúrne akcie; Obecný ples, Deň Matiek, Deň rodiny, Večerné kino, Deň úcty k starším, Zabíjačkový deň, Vianočné trhy, Súťaž o zlatú ryбку.

V katastrálnom území obce sa nachádzajú nasledujúce kultúrne pamiatky:

Tabuľka 14. Nehnuteľné národné kultúrne pamiatky na území obce

Pamiatkový objekt	Zaužívaný názov	Doba vzniku	č. ÚZPF
Kaštieľ	Smseyovský kaštieľ	20. roky 18. st.	2073/1-1
Kostol	kostol sv. Jána Krstiteľa	1774	11127/1-1
Kaštieľ	Ámosov kaštieľ	2. pol. 16. st.	278/1-2
Park	Park pri kaštieli	1. pol. 19. st.	278/1-2

(zdroj: Pamiatkový úrad SR)

Kaštieľ "SEMSEY" – je renesančnou stavbou z 1. polovice 17. storočia, ktorá bola neskôr prestavaná v barokovom štýle v 20. rokoch 18. storočia. Objekt pozostával z dvoch podlaží, pričom jeho dominantou je vstupný portál.

Kaštieľ "HÁMOŠ" je renesančnou stavbou z 2. polovice 16. storočia, ktorá bola neskôr (v roku 1764) prestavaná v barokovom štýle. Objekt je štvorkrídlový a má obdĺžnikový pôdorys. Koncom 19. storočia bol pri kaštieli založený park, ktorý je tiež národnou kultúrnou pamiatkou.

Kostol sv. Jána Krstiteľa – bol postavený v roku 1774 v barokovom slohu s obdĺžnikovým pôdorysom. Kostol bol upravený v rokoch 1926 a 1992 a je jednou z dominant obce.

3.1.4.2 Technická infraštruktúra

3.1.4.2.1 Cestná sieť a dopravné systémy

Cestná sieť

Intravilánom obce prechádza cesta II. triedy, ktorá je v správe organizácie SUC (Správa a údržba ciest PSK). Táto komunikácia prepája krajské mesto Prešov s okresným mestom Bardejov, a je súčasťou nadradeného dopravného systému. V októbri 2020 bola ukončená rekonštrukcia úseku cesty II/545 Kapušany - Raslavice, v úseku Fulianka - Demjata. Cieľom bolo odstránenie nevyhovujúceho stavebno-technického stavu vozovky a vybudovanie systému odvodnenia cesty. Miestne komunikácie spravuje a udržiava obec. V súčasnosti sú v nevyhovujúcom technickom stave.

Tabuľka 15. Cesty v katastrálnom území obce

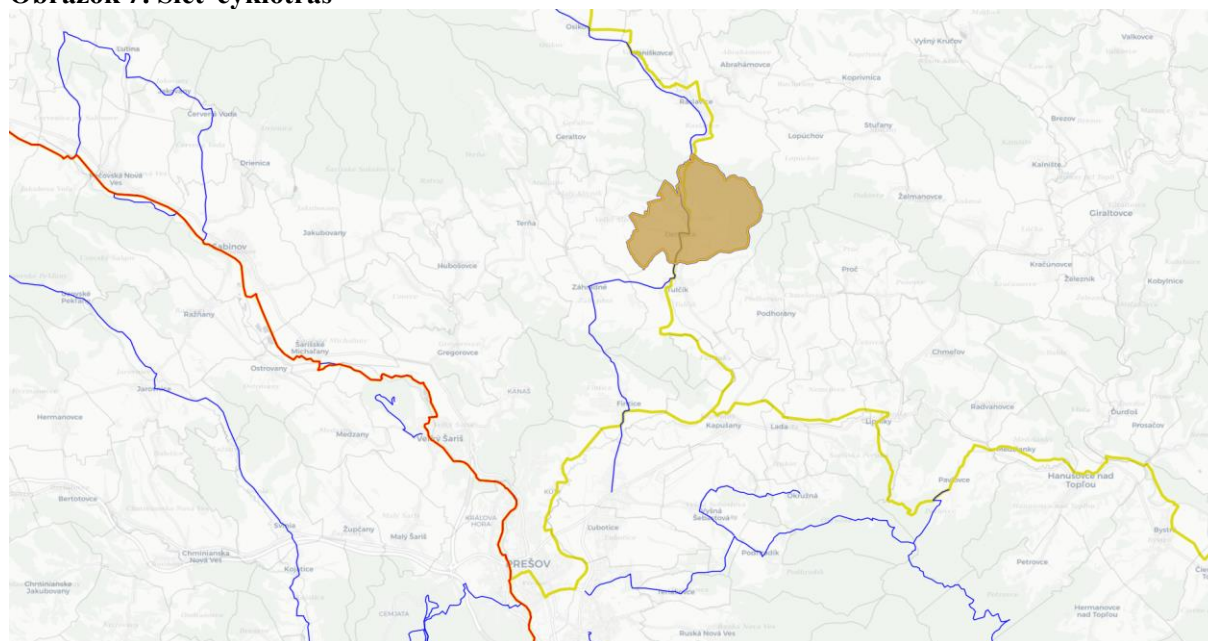
Názov a trieda cesty	Cesta v správe	Dĺžka cesty v katastri obce
II / 545	<i>Správa a údržba ciest PSK</i>	3 km
III / 3452	<i>Správa a údržba ciest PSK</i>	2,5 km
Miestne komunikácie	<i>Obec</i>	5,2 km

Zdroj: obecná štatistika

Cyklodoprava

V obci sú na cyklodopravu využívané cesty II. a III. triedy a miestne komunikácie. V katastri obce sa nenachádzajú turistické cyklotrasy. Územím obce prechádza koridor regionálnych cyklociest (Prešov ↔ Bardejov).

Obrázok 7. Sieť cyklotrás

EUROVELO / Legalizované cyklotrasy prechádzajúce PSK / Aktualizovaná kostrová sieť cyklotrás (2023)

Zdroj: geopresovregion.sk

Cestná doprava

Obyvatelia obce majú dopravné spojenie v rámci okresu a kraja zabezpečované priebežnými linkami SAD Prešov, eurobus, a.s. a inými prepravnými spoločnosťami.

Železničná doprava

Obcou prechádza železničná trať č. 194. Táto jednokoľajová železničná trať slúži na osobnú, ale aj nákladnú prepravu v smere Prešov ↔ Bardejov. V obci sa nachádza železničná stanica.

3.1.4.2.2 Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Obec Demjata má zabezpečenú dodávku pitnej vody z lokálneho vodárenského zdroja, ktorý sa nachádza cca 1 km severne od zastavanej časti obce a je situovaný na hone "STRÁŇ".

Vodárenský zdroj tvoria dve vŕtané studne HG-1 a HG-2 so spoločnou výdatnosťou $Q=3,51$ l/s.

Obec z EFRR (IROP) v rámci cieľa Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou bez negatívnych dopadov na životné prostredie získala NFP na projekt Demjata – vodovod, 1. etapa

Prevažná časť obyvateľov obce je zásobovaná pitnou vodou z obecného vodovodu, a to viac než 90% domácností. Obyvatelia obce využívajú taktiež verejný vodovod. Ako sekundárny zdroj vody obyvateľom obce slúžia studne.

Kanalizácia

Kanalizácia nie je vybudovaná. Domácnosti, ale aj objekty občianskej vybavenosti majú však vybudované vlastné žumpy a len výnimočne domáce čistiarne odpadových vôd.

3.1.4.2.3 Energetické hospodárstvo

Zásobovanie plynom

Celá obec je plynofikovaná. V súčasnosti využíva plyn väčšina domácností ako primárne médium na vykurovanie. Doplnkovo sú využívané aj iné formy vykurovania (tuhé palivo, elektrická energia).

Zásobovanie elektrickou energiou

Zásobovanie elektrickou energiou je zabezpečené NN sieťou, ktorá je v rámci celej obce tvorená prevažne vzdušnými vedeniami. Na stĺpoch NN je zároveň umiestnené verejné osvetlenie.

3.1.4.2.4 Telekomunikácie

Intravilán obce je dobre pokrytý signálom všetkých operátorov poskytujúcich služby na území SR.

Internetové pripojenie

Prostredníctvom realizácie projektu „Wifi pre Teba - Demjata“ podporeného z EFRR, OP Integrovaná infraštruktúra 2014-2020 bolo v obci vybudované bezplatné wifi pre občanov a návštevníkov obce na verejných priestranstvách v obci (ZŠ, autobusová zastávka, OÚ, stred obce, vlaková stanica, KVH, FK, HZ, dom smútku)).

Obyvatelia obce využívajú taktiež pripojenie prostredníctvom pevného internetu a iné formy internetového pripojenia (optický internet, mobilný internet, mikrovlnný internet a iné).

Obecný rozhlas, kamerový systém, hasičská zbrojnica

Ústredňa obecného rozhlasu sa nachádza v objekte obecného úradu. Rozvod je vedený kombinovane pomocou vlastných stĺpov a stĺpov NN (vzdušným vedením).

Z Programu RV SR pre prevenciu kriminality - realizovala obec projekt „Rozšírenie kamerového systému v obci Demjata“.

V obci sa nachádza rekonštruovaná hasičská zbrojnica.

3.1.4.2.5 Odpadové hospodárstvo

Prostredníctvom Výzvy vyhlásenej v rámci OP Kvalita životného prostredia získala obec Demjata z Kohézneho fondu a štátneho rozpočtu nenávratný finančný príspevok na výstavbu Zberného dvora Demjata s cieľom lepšieho zhodnocovania odpadov a predchádzanie vzniku odpadov. Obec realizovala taktiež projekt „Demjata - kompostovisko“, ktorý bol formou dotácie v rámci Programu obnovy dediny podporený z Environmentálneho fondu.

Vývoz tuhého komunálneho odpadu, ale aj triedený zber komunálneho odpadu zabezpečuje v obci súkromná spoločnosť KOSIT a.s.. Na území obce sa zabezpečuje triedenie a zber jednotlivých zložiek komunálneho odpadu: a) papier, b) plasty, c) kov, d) sklo, e) textil a obuv, d) elektroodpad.

Obec získala v roku 2015 taktiež prostriedky na sanáciu miest s nezákonne umiestneným odpadom v obci.

3.1.4.3 Štandardy minimálnej vybavenosti obce

Tabuľka 16. Vybavenosť obce

Výber ukazovateľov	Odporúčaná vybavenosť	Stav v obci
Školstvo		
Materská škola	•	Áno
Základná škola (neplnoorganizovaná s ročníkmi 1. – 4.)	o	Áno
Telovýchova a šport		
Ihrisko pre deti	•	Áno
Ihrisko pre mládež a dospelých	•	Áno
Ihrisko maloplošné (menej ako 2000m ² plochy)	•	Áno
Otvorená ľadová plocha	•	Nie
Cestovný ruch – verejné ubytovanie		
Penzión	o	Nie
Zdravotníctvo a sociálne služby		
Ambulancie	•	Nie
Sociálne služby -zariadenia		
Zariadenie pre seniorov	o	Áno
Zariadenie opatrovateľskej služby	o	Nie
Denný stacionár	o	Nie
Opatrovateľská služba	o	Nie
Denné centrum	•	Nie
Jedáleň	o	Nie
Práčovňa	o	Nie
Stredisko osobnej hygieny	o	Nie
Maloobchod		
Potraviny, zmiešaný tovar	•	Áno
Špecializovaný obchod (integrované zariadenia)	•	Áno
Bankové inštitúcie		
Detašované pracovisko, reprezentácia	o	Nie
Poist'ovne		
Zastupiteľstvo, obchod. kancelária	o	Nie
Kontaktné miesto	o	Nie
Kultúra		
Knižnica (obecná, regionálna, krajská)	o	Áno
Polyfunkčné kultúrne zariadenie (býv. kultúrny dom)	o	Áno
Kultúrno – osvetové zariadenia	•	Nie
Kostoly, modlitebne, synagógy, meditačné priestory	•	Áno
Cintoríny, domy smútku, urnové háje, krematóriá	•	Áno
Zeleň		
Parky a iné typy verejnej parkovej zelene	o	Áno
Zeleň v obytných územiach	o	Áno
Zeleň pri občianskej vybavenosti	•	Áno
Ostatná zeleň (cintoríny, kempy, zeleň peších zón, ...)	•	Áno
Zeleň pri výrobných a priemyselných areáloch	•	Nie
Prírodná zeleň (lesy)	•	Áno
Služby		

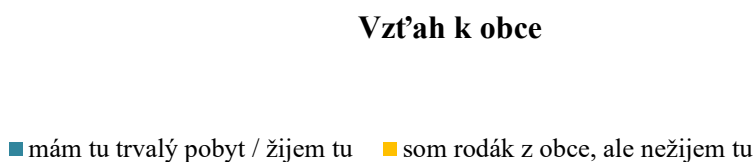
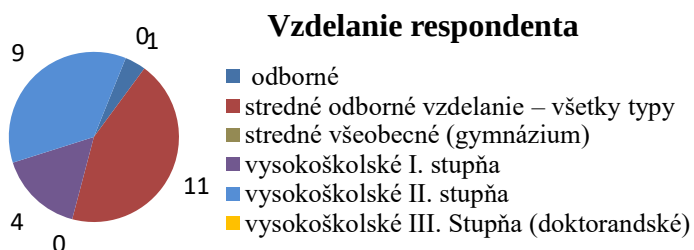
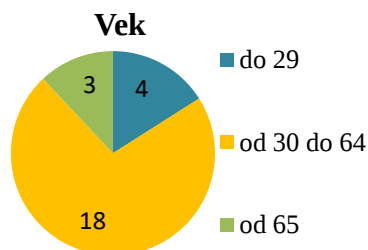
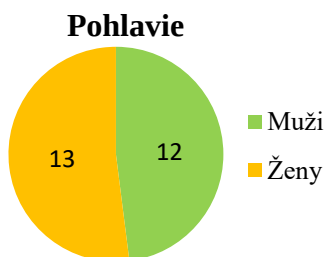

Služby pre obyvateľov (murár, elektrikár, a iné)	•	Áno
---	---	-----

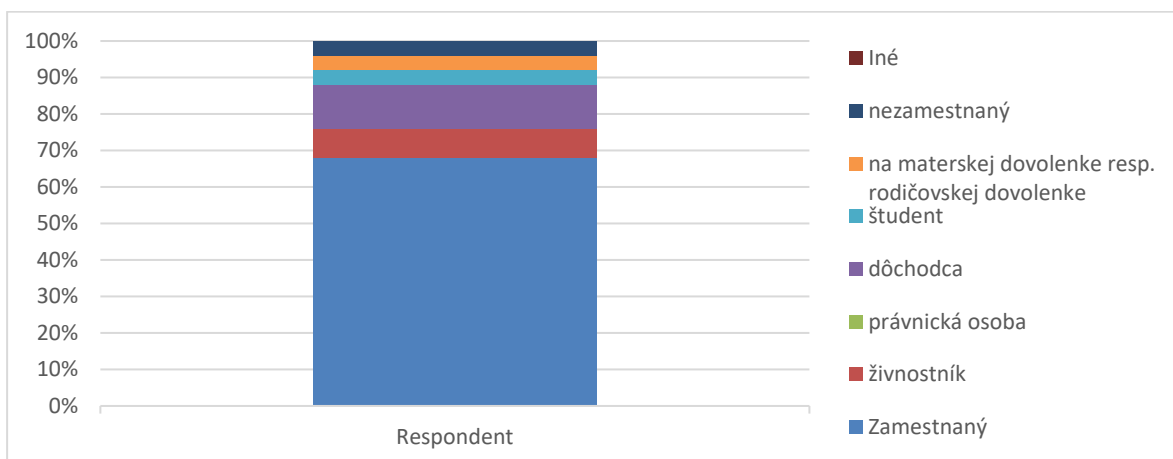
• odporúčaná vybavenosť

o alternatívne doplnenie vybavenosti

3.1.5 Vyhodnotenie dotazníka

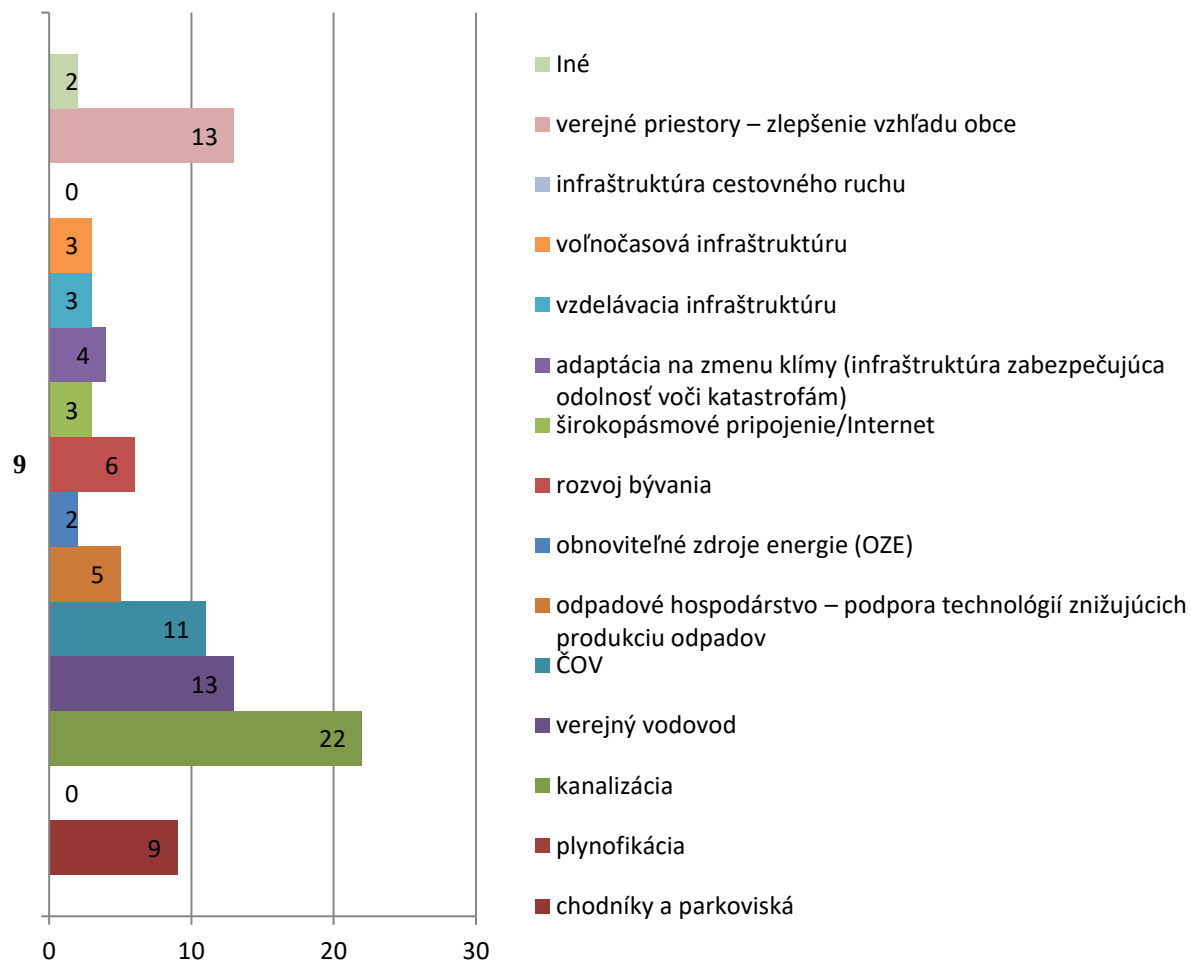

Ekonomická aktivita respondentov

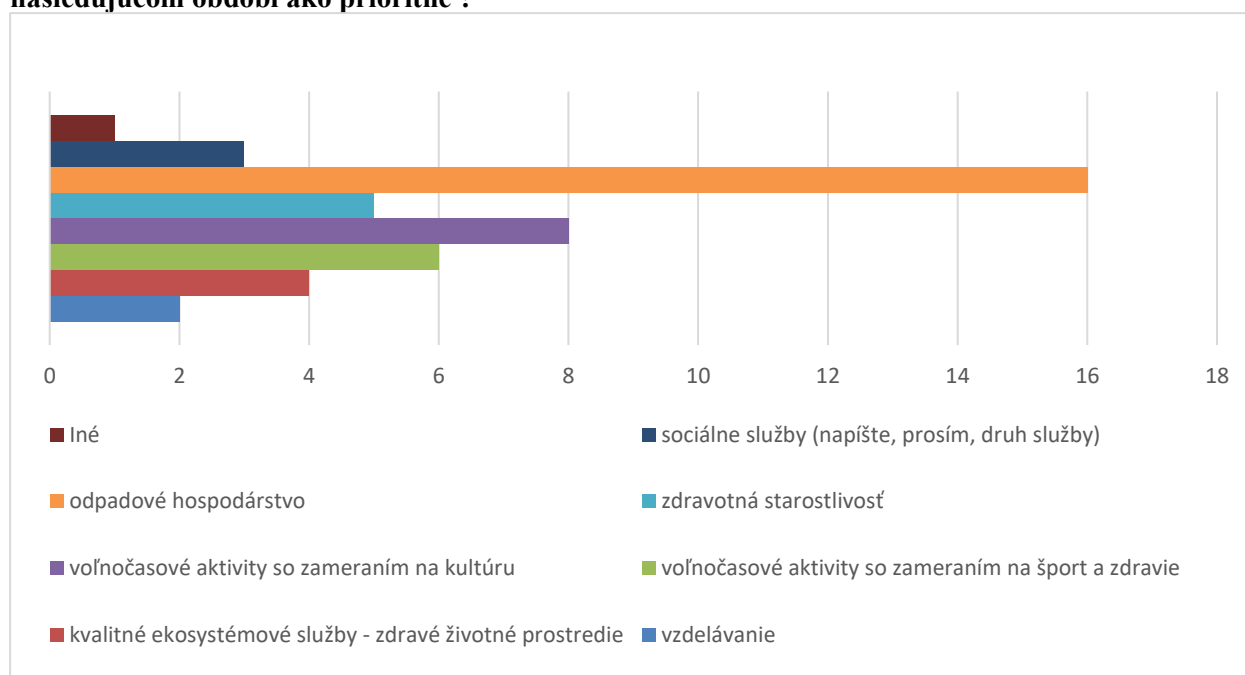

Čo je podľa vás v oblasti infraštruktúry (vo verejnom a podnikateľskom sektore) potrebné riešiť v nasledujúcom období ako prioritné?

Čo je podľa vás v oblasti služieb (vo verejnom a podnikateľskom sektore) potrebné riešiť v nasledujúcom období ako prioritné ?

Je podľa vás v nasledujúcom období potrebné riešiť lepšie zapojenie občanov do verejného života?

Oboznámili ste sa s rozvojovými aktivitami obce, ktoré boli definované pre obdobie 2015 - 2023 ?

Relevantné námety obyvateľov obce boli pri spracovaní programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce vzaté do úvahy. Námety obyvateľov sú dostupné na obecnom úrade.

3.2 Zhodnotenie súčasného stavu územia - SWOT analýza

Veľmi dôležitou súčasťou procesu prípravy strednodobého strategického dokumentu je procesný krok, v rámci ktorého spracovateľ sumarizuje a systemizuje získané dáta. Na základe systemizovaných dát následne vypracováva a predkladá výstup - hodnotenie súčasného stavu územia prostredníctvom využitia metódy analýzy silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození. Táto metóda je považovaná za jeden z dôležitých nástrojov strategického plánovania, je determinantom, určujúcim činiteľom v procese stanovenia podmienok ovplyvňujúcich rozvoj územia, v procese definovania strategickej a programovej časti. Metóda hodnotí prostredie obce z pohľadu hodnotenia jej kľúčových interných silných stránok a slabých stránok, nezabúdajúc na možné kľúčové externé príležitosti ale aj ohrozenia. Uvedená SWOT analýza je východiskom pre nastavenie efektívnej a udržateľnej rozvojovej stratégie obce, ktorá plynule nadväzuje na víziu obce Demjata v období 2015-2023.

Politika

KONKURENCIESCHOPNOSŤ - FLEXIBILITA - PRÍŤAŽLIVOSŤ

Oblasť hospodárenia, služieb, dostupnosti a adaptability na zmenu klímy

Silné stránky	Slabé stránky
- dobrá geografická poloha - dobrá dostupnosť – zrekonštruovaný úsek cesty II 545 Kapušany – Raslavice v úseku Fulianka -Demjata - vytvorené vhodné podmienky pre podnikanie (cukrárenská výroba, krajčírsky salón, nerezová výroba, stolárstvo, distribúcia ortofotomáp, chovateľská stanica a pod.) - obecný podnik Demjata s.r.o - prírodný potenciál – prírodná rezervácia Demjatské kopce - kultúrne dedičstvo – NKP kaštieľ a park (Ámosov kaštieľ a park), NKP – Semseyovský kaštieľ, kostol sv. Jána Krstiteľa - pozemkové spoločenstvo - kultúrno-výstavná hala (KVH) - prírodný potenciál na športové aktivity – športový areál - turisticko-oddychový park - futbalový klub - vzdelávacia infraštruktúra – neplnoorganizovaná ZŠ, MŠ - Zariadenie pre seniorov, DSS - Dobrovoľný hasičský zbor - Jeden z najvyšších podielov obyvateľov v produktívnom veku (71,02) - zachovaný vidiecky ráz územia - dobrá kvalita životného prostredia - kvalitné ekosystémové služby - moderný prístup k zvyšovaniu kvality životného prostredia - budovanie povedomia o triedení odpadu a správnom nakladaní s odpadmi - dostatočné skúsenosti s implementáciou projektov podporených z EŠIF a iných dotačných schém	- nevyhovujúci technický stav cestnej infraštruktúry, nevyhovujúce bezpečnostné parametre - chýbajúce cestné spojenie - nevyhovujúci technický stav chodníkov - nevyhovujúce bezpečnostné parametre - nevyhovujúci stav zastávok pre SAD, nevyhovujúci stavebno-technický stav NKP Semseyovský kaštieľ - nevyhovujúci stavebno-technický stav NKP Ámosov kaštieľ - vysoká energetická náročnosť budov vo vlastníctve obce (kultúrno-výstavná hala) - nevyhovujúce hygienické štandardy v KVH Demjata - nedokončená výstavba obecného vodovodu - nevybudovaná kanalizácia a ČOV - vývoj vekovej štruktúry obyvateľov (zvyšujúci sa podiel obyvateľov v poproduktívnom veku (15,37%), - pomerne vysoký index starnutia (112,93)
Príležitosti	Ohrozenia
- vypracovaná regionálna stratégia/plán PUM PSK - vypracovaná regionálna stratégia IÚS, PHSR PSK 2021-2027 - blízkosť krajského mesta - blízkosť väčších zamestnávateľov - dostatočný potenciál pre oblasť cezhraničnej spolupráce	- nedostatočný rozvoj cestnej infraštruktúry z národnej úrovne - nedostatočný záujem z národnej úrovne o zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti - lepšia finančná motivácia mladých v iných regiónoch alebo zahraničí

- vytvorenie priaznivých podmienok pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu z národnej úrovne - potenciál pre budovanie zelenej infraštruktúry - zmena legislatívy v prístupe k využitiu krajiny a chránených území - moderná legislatíva v oblasti ekosystémovej politiky - možnosť podpory definovaných oblastí z EŠIF - možnosť podpory definovaných oblastí z iných finančných mechanizmov -	- neochota podnikateľských subjektov investovať na území obce - nedostatočný záujem zo strany návštevníkov - nedostatočný záujem o poskytovanie služieb zo strany podnikateľov - nedostatok štátnych dotácií na skvalitnenie infraštruktúry vidieckeho cestovného ruchu - nedostatok financií v oblasti služieb - neochota zavádzať inovácie - nesystematický prístup k manažmentu krajiny - neúspešnosť pri čerpaní finančných prostriedkov z EŠIF a iných finančných mechanizmov
--	---

3.3 Analýza vonkajšieho prostredia

Ochrana a zhodnocovanie prírodného a kultúrneho potenciálu, stav ekosystémov, stupeň rozvoja hospodárstva a priemyslu, kvalita služieb, úroveň sociálnej inklúzie, zavádzanie vedy a výskumu do praxe, či stupeň ekonomickej aktivity v blízkom okolí sú dôležitým determinantom rozvoja územia. Cieľom „múdreho“ rozvoja územia je zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj územia, teda „udržateľné mestá a obce“ (Agenda 2030, cieľ UR č.11). Dosahovanie tohto cieľa má zabezpečiť, aby boli mestá a komunity inkluzívne, bezpečné, odolné a ich spoločenské, environmentálne a ekonomické prostredie udržateľné. Cieľ udržateľného rozvoja je možné dosiahnuť naplnením čiastkových cieľov, a to **dostupnosťou primeraného bývania a základných služieb**, vrátane zabezpečenia pitnej vody a elektrickej energie, **zavádzaním obehového hospodárstva a striebornej ekonomiky**, **dostupnosťou dopravy pre všetkých**, **ochranou a zachovávaním kultúrneho a prírodného dedičstva pre budúce generácie**, **lepším riadením rizík katastrof**, lepšou pripravenosťou na katastrofy a minimalizáciou ich dopadov, **zlepšením environmentálneho stavu územia**, **bezpečnejšími verejnými priestormi**, **zvýšením rozlohy zelených plôch a pod.**

Dosiahnuť udržateľný rozvoj znamená zvýšiť úroveň kvality života obyvateľov.

3.3.1 Vonkajšie faktory rozvoja územia, vplyv vonkajšieho prostredia na rozvoj územia, STEEP analýza

STEOP analýza, ktorá sa používa pri hodnotení vplyvu **vonkajšieho** prostredia na rozvoj obce, bola použitá v rámci analyzovania nasledujúcich faktorov vonkajšieho prostredia ovplyvňujúcich rozvoj a rast miestnej ekonomiky, konkurencieschopnosti a zvyšovanie kvality života obyvateľov. Súčasťou STEOP analýzy je hodnotenie vplyvu faktorov **sociálnej** (napríklad migrácia obyvateľstva, ponuka služieb, vzdelanosť, orientácia ekonomík blízkeho a vzdialenejšieho okolia, úroveň rozvoja cestovného ruchu, vrátane vidieckeho CR, dopravná obslužnosť), **technologickej** (napríklad inovácie v technológiách a technologických procesoch) **ekonomickej** (napríklad toky peňazí, tovaru, služieb, informácií a energií, ktoré môžu ovplyvňovať fungovanie, stav a rozvoj územia), **ekologickej a politickej** oblasti pôsobiacich z externého prostredia a ovplyvňujúcich interné prostredie.

Z hľadiska vplyvu vonkajšieho prostredia má na ekonomický rozvoj podstatný vplyv jeho geografická poloha. **Okres Prešov** leží v centrálnej časti nielen Prešovského kraja, ale aj v centrálnej časti Východného Slovenska. Rozlohou 933,68 km² sa radí ku veľkým okresom kraja, a zároveň k väčším okresom Slovenskej republiky. Na západe, severe a východe hraničí

s piatimi okresmi Prešovského kraja. Na východe s okresom Vranov nad Topľou, na severovýchode s okresom Svidník, na severe s okresmi Sabinov a Bardejov, na západe s okresom Levoča, na juhu a juhovýchode s tromi okresmi Košického kraja - Košice-okolie, Gelnica a Spišská Nová Ves.

Z hľadiska geomorfologického členenia juhovýchodnú a východnú časť okresu pokrývajú Slanské vrchy, do jeho severovýchodnej časti zasahuje pohorie Čergov a Beskydské predhorie, do severozápadnej časti pohorie Bachureň, do západnej časti pohorie Branisko a do juhozápadnej a južnej časti plošne zasahuje pohorie Čierna hora. V centrálnej časti okresu sa nachádza Šarišská vrchovina, Košická kotlina a Spišsko-šarišské medzihorie. Najvyšší bod okresu leží v pohorí Branisko vo výške 1 171,1 m n. m., najnižší bod okresu je v katastrálnom území obce Seniakovce v alúviu rieky Torysa v nadmorskej výške 198 m n. m. Spomedzi všetkých okresov PSK z hľadiska kategórií krajinej prikrývky majú v okrese Prešov najvyšší hektárový podiel poľnohospodárske areály a najvyšší percentuálny podiel urbanizované a technizované areály a zároveň najnižší percentuálny podiel lesné a poloprírodné areály (ŠÚ, 2023).

Územie okresu Prešov je v rámci špecifickej klasifikácie Štatistického úradu Slovenskej republiky určenej na potreby regionálnej štatistiky vymedzené štatistickou územnou jednotkou okres. Z hľadiska územno-správneho usporiadania Slovenskej republiky tvorí okres 91 samosprávnych území obcí, pričom dve majú štatút mesta. Je to krajské mesto Prešov a mesto Veľký Šariš, ktoré zaznamenalo v období 2012 až 2022 najvyšší nárast počtu obyvateľov, viac ako 18%.

Veľký význam pre hospodársky rozvoj obce má (z hľadiska vplyvu vonkajšieho prostredia) krajské mesto Prešov, v ktorom ku 31.12.2022 malo trvalý pobyt 82 297 obyvateľov.

S počtom obyvateľov 173 911 sa okres Prešov, pre ktorý je charakteristické rovnomerné osídlenie, radí k veľkým okresom a okresom s celkovým prírastkom obyvateľov. Po okrese Nitra je druhý najväčší okres na Slovensku. Hustota obyvateľstva dosahuje 186 obyv./km², čo je podstatne vyššia hustota obyvateľstva ako je celoslovenský priemer, teda 110,78 obyv./km². (ŠÚ, ku 31.12.2022). Ku koncu roka 2022 bolo migračné saldo v okrese Prešov 209, čo znamená, že len v tomto okrese spomedzi všetkých okresov Prešovského kraja nie je vývoj migrácie nepriaznivý.

Z celkového počtu obcí v rámci okresu Prešov patrí 38,5 % do veľkostnej skupiny 0 – 499 obyvateľov. Územie okresu je osídlené rovnomerne.

Z celkového počtu obyvateľov žije v okrese v predproduktívnom veku (do 14 rokov) 18,61% obyvateľov. Obyvateľstvo v produktívnom veku (od 15 – 64) tvorí v okrese podiel 65,34 %,

(percentuálny podiel je blízky priemeru SR). V poproduktívnom veku (65+) je podiel 16,05 %, len pre porovnanie v roku 2003 to bolo 10,61%. Celoslovenský priemer priemerného veku obyvateľov je 41,62 %. V Prešovskom kraji je priemer priemerného veku 39,31% (najnižší spomedzi krajov SR) blízky priemernému veku obyvateľov v okrese Prešov – 39,63% rokov. V Prešovskom samosprávnom kraji dosahuje okres Prešov siedmy najnižší priemerný vek obyvateľov. **Index starnutia** v okrese Prešov predstavuje hodnotu 86,21%, v Prešovskom kraji hodnotu 84,29%, pričom hodnota celoslovenského priemeru je 110,95 %.

Index ekonomického zaťaženia dosiahol hodnotu 53,04%, oproti celoslovenskému priemeru 51,38 % (ŠÚ, ku 31.12.2022)

Nedostatok pracovných príležitostí v okrese sa odráža v odlive mladej pracovnej sily. Odchod mladých za prácou do iných regiónov, aj mimo územia Slovenskej republiky, ovplyvňuje aj nižšia nominálna priemerná mzda zamestnancov oproti mzde zamestnancov najmä na západnom Slovensku. Index ekonomickej závislosti mladých ľudí je v okrese Prešov 28,48%, čím sa radí medzi okresy s najvyšším indexom ekonomickej závislosti mladých ľudí. Zároveň aj Prešovský kraj (27,94%) sa indexom ekonomickej závislosti mladých ľudí radí ako kraj s najvyšším indexom spomedzi všetkých krajov.

Na území okresu sa nachádzajú rudné suroviny, a to polymetalické, antimónové a ortuťové rudy na lokalitách pri Zlatej Bani a Červenici, nerudné suroviny, a to soľanka, ide o nálezisko Solivar, opál v lokalite Dubník (zastavená ťažba), stavebný kameň v lokalitách Maglovec, Fintice, Sedlice, Záhradné, piesky – známe sú Nemcovce a štrky vo Veľkom Šariši.

Významným zamestnávateľom v okrese Prešov v oblasti priemyslu je spoločnosť Lear Corporation Seating Slovakia s.r.o. Je to jeden z prvých väčších investorov, ktorý tu v roku 2007 otvoril prevádzku. Táto americká spoločnosť je jedným z najväčších dodávateľov automobilových interiérov na svete. Zaoberá sa výrobou kompletných sedacích systémov, elektronických produktov a v súčasnosti má viac ako tisíc zamestnancov.

V rámci okresu Prešov je lokalizovaný priemyselný park Záborské (zelený park) s rozlohou od 24,63 hektárov a voľnou plochou 10,13 hektárov a priemyselný park Petrovany (zelený park) s rozlohou od 8,53 hektárov a voľnou plochou 8,53 hektárov (zdroj <https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/kompetencie-psk/regionalny-rozvoj/priemyselne-parky/>, 2017).

V Prešovskom kraji sa pestujú predovšetkým obilniny, krmoviny, olejniny a zemiaky. V rámci chovu hospodárskych zvierat patrí okres Prešov ku okresom s najnižšou intenzitou chovu, a to najmä hovädzieho dobytku a kráv.

Okres Prešov má v oblasti dopravy, medzinárodnej dopravy a dopravnej infraštruktúry významnú polohu na osi sever - juh a východ - západ. Prechádza ním dôležitý hlavný slovenský severný cestný koridor Bratislava – Žilina – Poprad – Prešov – Košice, v smere sever – juh a východný medzinárodný koridor z Poľskej republiky Svidník - Prešov, ktorý pokračuje do Košíc a Maďarska. Naprieč okresom je naplánovaný aj významný cyklokoridor – EuroVelo 11, ináč nazývaný Východoeurópska cyklomagistrála.

Okres Prešov je zaťažený vysokým objemom nákladného tranzitu medzi Poľskou republikou a Maďarskom.

V ponuke **sociálnych služieb** sú v okrese poskytované viaceré typy sociálnych služieb. Dostupnosť sociálnych služieb je však pomerne nízka, keďže dopyt po sociálnych službách výrazne prevyšuje ponuku.

Pre okres Prešov zabezpečujú poskytovanie **zdravotnej starostlivosti** všeobecná Fakultná nemocnica s poliklinikou J.A. Reimana v Prešove, tri nemocnice všeobecné a špecializované, jedna špecializovaná nemocnica OÁZA so zameraním na rehabilitáciu a tri polikliniky.

Stredoškolské vzdelávanie je v okrese Prešov zabezpečované prostredníctvom siete gymnázií a stredných odborných škôl.

Na území okresu sa vyskytujú viaceré pramene minerálnych vôd s rôznym stupňom mineralizácie a chemického zloženia, ktoré sú významné svojím potenciálom pre oblasť cestovného ruchu, známa je napríklad minerálna voda Salvator. Aj z tohto hľadiska má okres Prešov významný potenciál v oblasti cestovného ruchu.

Okresu Prešov však nechýba ani kultúrny, historický a prírodný potenciál. Na jeho území nachádza viacero významných kultúrno-historických pamiatok. Do roku 1848 bolo územie súčasťou historickej Šarišskej stolice a neskôr do roku 1922 súčasťou Šarišskej župy.

Kultúrno-historické pamiatky tvoria významný potenciál pre všetky obce rozkladajúce sa na území okresu. Tie spolu s prírodnými danosťami a jedinečnosťami regiónu tvoria jeho svojrázny kolorit.

Na území okresu si zaslúžia pozornosť pamiatky, ktoré sa zachovali. Sú nimi hrady, hrádky, kaštiele a kúrie, kostoly, drevené kostolíky kláštory, archeologické lokality a hradiská, skanzeny, meštianske domy, národné technické pamiatky a nepochybne aj rôzne prírodné jedinečnosti.

Výstavbu kamenných hradov podnietil najmä tatársky vpád v roku 1241.

Známe sú **hrady**:

Kapušíansky hrad postavený v 13. storočí na výbežku vrchu Zámčisko.

Šarišský hrad postavený na skalnatom brale na ochranu dôležitej obchodnej cesty vedúcej do Poľska. Jadro hradu pochádza z 13. storočia.

Z Hradu Lipovce zostali už len ruiny hradu z 13. storočia týčiace sa nad Lačnovskou tiesňavou. V roku 1262 bol hrad obnovený, ale v roku 1591 opäť zdevastovaný.

Šebeš hrad je národnou kultúrnou pamiatkou a archeologickou lokalitou. Patrí do katastrálneho územia obce Podhradík. Je zrúcaninou gotického hradu, ktorý bol vybudovaný v 13. storočí a zanikol v 16. storočí, keď ho obyvatelia Prešova vypálili.

Zbojnícky hrad, nazývaný aj Soľnohrad, bol postavený nad obcou Ruská Nová Ves na strmom mieste zvanom Zámok na konci 13. storočia. Na danej lokalite ho predchádzali dva hrady. Nachádzajú sa tam ešte zvyšky nepatrných zrúcanín. Údajne bol vystavaný už v 9. storočí na obranu soľných prameňov v Solivare. Zanikol podľa rozhodnutia uhorského snemu v roku 1715.

Hrad Brestov bol postavený v druhej polovici 13. storočia na kopci Zámčisko neďaleko obce Brestov. V 14. storočí pravdepodobne zanikol. Objavený bol v roku 1975.

Hrad Bodoň bol postavený pravdepodobne v 13. storočí asi ako útočisko. Zvyšky hradu sa nachádzajú v lesoch nad obcou Zlatá Baňa. Prvá písomná zmienka o hrade pochádza až z roku 1435.

Hrad Solivar – terénne pozostatky lokality ležia priamo v okolí kostola na vrchu Várhed' v Solivare. Hrad Soľnohrad zdedil svoje meno pravdepodobne po hrade Solivar. Ten postavili už na konci 13. storočia a v listinách sa uvádza pod menom Castrum Sowar.

Kaštiele slúžili ako pohodlné a honosné sídla pre bohatú šľachtu. Boli stavané voľne na rovine uprostred prírody a ich súčasťou boli nádherné parky alebo záhrady. Na území okresu sa nachádzajú aj známe **kaštiele a kostoly**. Niektoré kaštiele boli odkúpené do súkromného vlastníctva a zreštaurované.

Drevené kostoly/kostolíky/cerkvy sú drevené stavby sakrálneho charakteru tvoriace osobitnú skupinu v pamiatkovom fonde SR. V okrese Prešov sa nachádza jeden z drevených gréckokatolíckych kostolíkov - Chrám svätého evanjelistu Lukáša v obci Brežany.

Z technických pamiatok je významný barokový sklad soli Prešov – Solivar.

Vidiecky cestovný ruch v prepojení na poľnohospodársku výrobu, teda agroturizmus, sa javí ako ďalšia z atraktívnych možných foriem vidieckeho cestovného ruchu. Vhodné podmienky pre vidiecky cestovný ruch majú takmer všetky obce v okrese Prešov.

V okrese je evidovaných viacero chránených areálov (napríklad Dubnické bane, Holá hora), prírodných rezervácií (Dunitova skalka, Fintické svahy, Kapušiansky hradný vrch, Mirkovská kosatcová lúka, Salvatorské lúky, Zbojnícky zámok v Ruskej Novej Vsi, Demjatské kopce,

Pusté pole Dubová hora a Šindliar), národných prírodných rezervácií (Gímešský jarok, Kamenná baba, Kokošovská dubina, Šarišský hradný vrch, Šimonka, Čertovské javorina, Podmorský zosuv a Hrabkovské zlepenice). Na území okresu sú evidované aj chránené stromy, napríklad Petöfiho buk a Prešovský platan. Za prírodné rarity je možné považovať tiesňavu Lačnovského potoka a jaskyňu Zlá diera. Z hľadiska vplyvu vonkajšieho prostredia na rozvoj miestnej ekonomiky v obci je podstatný aj vplyv viacerých faktorov na úrovni Prešovského kraja.

Prešovský kraj je svojou rozlohou 8 973 km², ktorá zaberá 18,3 % rozlohy štátu, druhým najväčším krajom na Slovensku. Počtom obyvateľov 808 090 (ku 31.12.2022) je najväčším krajom. Spoločnú hranicu v rámci Slovenskej republiky má kraj s tromi krajmi, na juhu s Košickým samosprávnym krajom a na západe s Banskobystrickým a Žilinským samosprávnym krajom. Na severe je územie vymedzené štátnou hranicou Slovenskej republiky s Poľskou republikou (Malopoľské a Podkarpatské vojvodstvo) v dĺžke asi 360 km. Na východe je územie vymedzené štátnou hranicou s Ukrajinou (Zakarpatská oblasť) v dĺžke asi 38 km.

Územie kraja je z hľadiska územného usporiadania Slovenskej republiky vymedzené samosprávnym územným celkom Prešovského samosprávneho kraja a zahŕňa 665 samosprávnych území obcí a z toho 23 samosprávnych území miest, ktoré sú vytvorené zo 724 katastrálnych území. V kraji sa teda nachádza 665 obcí, najviac v rámci SR a je rozčlenený do 13 okresov (Prešov, Bardejov, Humenné, Kežmarok, Levoča, Medzilaborce, Poprad, Sabinov, Snina, Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník a Vranov nad Topľou). Rozlohou najväčšími sú okresy Poprad, Bardejov a Prešov, naopak plošne najmenšími sú okresy Levoča, Stropkov a Medzilaborce. Z celkového počtu obyvateľov žije 47,9 % v mestách (v krajskom meste ku 31.12.2022 žilo 82 297 obyvateľov. (ŠÚ SR,2023)

Spomedzi všetkých krajov je v Prešovskom kraji dlhodobo najvyšší prirodzený prírastok. Na druhej strane sa z Prešovského kraja vystaňovalo najviac obyvateľov, a to najmä z okresov Stropkov, Svidník, Humenné, Snina a Medzilaborce. Pomyselnú hranicu medzi okresmi s celkovým prírastkom a okresmi s celkovým úbytkom tvorí hranica medzi okresmi v juhozápadnej časti kraja a okresmi v severovýchodnej časti kraja. Prešovský kraj má v porovnaní s ostatnými krajmi najviac vystaňovaných. K medziročnému nárastu počtu obyvateľov vo veku 65 a viac rokov došlo vo všetkých okresoch Prešovského kraja. Veková štruktúra populácie Prešovského kraja ku 31.12.2022 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi naznačuje demografické starnutie obyvateľstva.

Situácia mladých ľudí na trhu práce v Prešovskom kraji nie je lichotivá. Index ekonomickej závislosti mladých ľudí je 27,94%, a teda najvyšší spomedzi všetkých krajov.

Táto situácia núti nezamestnaných mladých ľudí vycestovať za prácou do krajín Európskej únie. Rizikovou skupinou z hľadiska uplatnenia na trhu práce sa stávajú aj nezamestnaní nad 45 rokov veku, u ktorých nízka jazyková vybavenosť a zdravotné problémy sťažujú hľadanie práce doma aj v zahraničí.

Aj keď Prešovský kraj na základe ekonomických ukazovateľov patrí k zaostalejším regiónom Slovenska, nenasvedčuje tomu územie bohaté na prírodné, kultúrne a historické zdroje.

„Na základe environmentálnej regionalizácie územia je prierezoivo charakterizovaný stav životného prostredia jednotlivých oblastí SR, pričom sa podľa nej sa rozlišuje 5 stupňov úrovne životného prostredia, a tým sa vymedzujú akostne odstupňované regióny environmentálnej kvality“ (ŠPS, 2022-2027). V PK je prírodné prostredie relatívne málo narušené najmä v oblastiach s nízkou ekonomickou aktivitou. V Prešovskom kraji prevládajú z hľadiska environmentálnej kvality regióny s nenarušeným prostredím (napr. Tatranský, Zamagurský, Šarišský, Poloninský, Laborecký a pod.), ale nachádzajú sa tu aj okrsky so značne narušeným prostredím (napr. Prešovský).

V Prešovskom kraji sa nachádza 367 lokalít evidovaných v Informačnom systéme environmentálnych záťaží. Najviac evidovaných lokalít sa nachádza v okresoch Poprad (56) a Vranov nad Topľou (54), najmenej v okresoch Sabinov ((11) a Medzilaborce (13) (ŠPS, 2022-2027).

Na území kraja sa nachádza 76 území európskeho významu. Územie kraja je kvôli vyhovujúcej geologickej stavbe veľmi bohaté na výskyt minerálnych a termálnych vôd. Zastúpené sú všetky známe typy minerálnych vôd (prírodné minerálne vody, prírodné liečivé vody a prírodné minerálne vody stolové, okrem rádioaktívnych, niektoré dokonca vo veľkých koncentráciách). Sú považované za vzácny prírodný zdroj a bezpochyby sú ďalším predpokladom rozvoja územia. Na území kraja sa nachádzajú aj jedny z najstarších kúpeľov na Slovensku - Bardejovské kúpele.

3.4 Identifikácia potrieb, východísk a možných riešení

Výsledkom procesu spracovania údajov získaných v procese analýzy vnútorného prostredia a analýzy vonkajšieho prostredia, ich komparácie a usporiadania do jednotlivých významových celkov, je súbor determinantov možného rozvoja územia a na základe toho signifikácia potrieb. V nasledujúcich častiach - strategickej, programovej a realizačnej sú potreby, chápané aj ako „rozvojové výzvy“, transformované, teda postupne pretvárané, v rámci hierarchie strategického dokumentu do politiky, cieľov politiky, priorít, opatrení a na najnižšej úrovni s najvyššou mierou konkretizácie do projektových zámerov.

V snahe o dosiahnutie čo najväčšej efektívnosti implementácie jednotlivých projektových zámerov budú investície do vybraných oblastí s rozvojovým potenciálom umiestňované integrované. Integrované územné investície sú podporované z národnej a nadnárodnej úrovne. Na národnej úrovni sú premietnuté do finančnej podpory z EŠIF a prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti a Programu Slovensko bude podporené ich umiestnenie do oblastí s rozvojovým potenciálom. S cieľom decentralizácie, resp. prístupu zdola nahor sú integrované územné investície podporované prostredníctvom integrovaných územných stratégií samosprávnych krajov, stratégií udržateľného mestského rozvoja (UMR), stratégií SPR (zdroj www.po-kraj.sk, 2023).

Politika rozvoja obce sa prostredníctvom mobilizácie zhodnocovania vnútorného potenciálu zameriava na podporu tvorby pracovných miest. V zmysle princípu udržateľného využívania a zhodnocovania potenciálu územia s cieľom rozvoja územia, sú definované potreby v nasledujúcich oblastiach:

Udržateľné hospodárstvo, energetický potenciál a adaptácia na zmenu klímy

Globálne otepľovanie a zmena klímy vedie k zmenám v rôznych ekosystémoch. Zmeny v ekosystémoch prebiehajúce aj v dôsledku negatívnych ľudských činností môžu mať za následok nielen ohrozenie podmienok a kvality života človeka ale aj ohrozenie podmienok rozvoja územia. Z hľadiska zachovania zdravých ekosystémov je jednou z najvýznamnejších environmentálnych priorít vytvoriť a realizovať preventívne opatrenia na zmenu klímy a tak predchádzať prírodným katastrofám. Zmena klímy spôsobuje v súčasnosti neustále zvyšovanie koncentrácie skleníkových plynov v atmosfére.

Súčasťou stratégie Európska zelená dohoda je balík politických iniciatív, ktorých cieľom je nasmerovať EÚ na cestu „zelenej transformácie“ a dosiahnuť do roku 2050 klimatickú

neutralitu. V rámci tohto balíka predložila EÚ iniciatívy týkajúce sa klímy, životného prostredia, energetiky, dopravy, priemyslu, poľnohospodárstva, ale aj udržateľného financovania. Implementácia týchto iniciatív bude spojená s ich vzájomnou previazanosťou a integráciou. Pokračovaním iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“ (stratégia Európa 2020) je podpora prechodu na dekarbonizované hospodárstvo, podpora prepojenejšieho energetického systému EÚ a čistého hospodárstva. Výroba a využívanie energie sú v súčasnosti zodpovedné za 75 % emisií skleníkových plynov v EÚ. „Prechod na čistú energiu je nevyhnutným predpokladom na dosiahnutie klimatickej neutrality do roku 2050 a významnou príležitosťou pre hospodársky rast“ (<https://www.europa.eu/sk/policies/>).

Dostupné moderné a kvalitné služby, vidiecky cestovný ruch

CR je považovaný za významné odvetvie s dosahom na ekonomiku riešeného územia, tvorí významnú súčasť hospodárstva. Zahŕňa súbor činností realizovaných vo voľnom čase, ktorých cieľom je cestovanie za oddychom, relaxom, poznávaním, športom a zážitkami spojené s pobytom. Jeho vznik a udržateľnosť je podmienená existenciou ponuky vhodných prírodných a kultúrnych podmienok, kvalitnej technickej, environmentálnej, voľnočasovej infraštruktúry a infraštruktúry súvisiacej s komplexnými službami a určitým stupňom ekonomického, technického a sociálneho rozvoja, ktoré sú vzájomnej súvzťažnosti. Dôležitú úlohu v oblasti CR zohráva ľudský kapitál. Podstatou CR je ponuka rôznych tradičných a netradičných voľnočasových aktivít, možnosti ubytovania sa v rodinách, vidieckych domoch alebo v účelových komerčných ubytovacích zariadeniach. Udržateľný cestovný ruch zhodnocuje prostredníctvom svojich produktov s vysokou pridanou hodnotou ekonomický potenciál vidieckej krajiny, pri efektívnom a šetrnom zhodnocovaní existujúceho potenciálu. Vidiecky CR je atraktívny a príťažlivý najmä kvôli benefítom, akými sú zaujímavá príroda s ponukou kvalitných ekosystémových služieb, podporujúcich zdravý životný štýl, aktívne trávenie voľného času, inovatívne a netradičné produkty CR, či regionálne produkty rôzneho typu, ktoré sú súčasťou identity regiónu.

Pôdohospodárstvo ako sekundárna oblasť

Európska zelená dohoda zahŕňa tiež priority týkajúce sa udržateľnejšej potravinovej politiky. Aj napriek tomu, že klimatické zmeny negatívne vplyvajú na ponuku poľnohospodárskych komodít a zvyšujú riziko podnikat' v poľnohospodárstve, pôdohospodárstvo, vnímané ako komplexný celok so spoločnou stratégiou pre poľnohospodárstvo, potravinárstvo, lesné hospodárstvo a nadväzujúci drevospracujúci priemysel, je zatiaľ jedným z mála odvetví, ktoré

vytvára vo vidieckych oblastiach nové pracovné miesta, ba dokonca vytvára potenciál v oblasti zamestnanosti pre starších a menej kvalifikovaných zamestnancov. Poľnohospodárska výroba, ako aj potravinárska výroba, v dôsledku silnej konkurencie vstupom do EÚ, v dôsledku nedostatočných investícií do modernizácie a zavádzania inovácií, stratila svoje postavenie nielen na regionálnych trhoch, slovenskom trhu, ale aj na zahraničných trhoch. „Vypracovanie a následná implementácia Stratégie „Z farmy na stôl“ má viesť k udržateľnejšej potravinovej politike zapojením všetkých fáz potravinového reťazca tak, aby bola zároveň v súlade so Stratégiou EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030. Tieto dve stratégie by mali spoločne zabezpečiť ochranu prírody, biodiverzity, ekosystémov a ich služieb“ (Európska zelená dohoda).

Infraštruktúra rôznych typov

Úroveň materiálno - technického zázemia pre vymedzené oblasti tvorí dostupnosť a kvalita relevantných infraštruktúr, technickej, sociálnej, environmentálnej, zelenej, športovej, súvisiacej s cestovným ruchom, trávením voľného času a pod.

Priemyselná výroba

zahŕňa všetky odvetvia ľudskej činnosti, ktoré premieňajú suroviny na výrobky alebo tovar. V nadväznosti na predchádzajúce oblasti má pri rozvoji miestnych ekonomík významné zastúpenie najmä potravinársky priemysel, ktorý priamo nadväzuje na poľnohospodársku prvovýrobu, generuje potrebu potravinárskej výroby, ponuku služieb, poskytuje pracovné miesta, má významný vplyv na rozvoj regiónov, zabezpečuje výživu obyvateľstva a z toho dôvodu má strategické postavenie.

Identifikácia konkrétnych potrieb, východísk a možných riešení

1. Vytvárať prepojené, dostupné, moderné a transparentné prostredie s pridanou hodnotou tvorby pracovných príležitostí s cieľom udržať najmä mladých ľudí
2. Riešiť energeticky náročné oblasti ako je výstavba a obnova budov, posilniť produkciu energie z obnoviteľných zdrojov
3. Zabezpečiť ochranu prírody, biodiverzity, ekosystémov a ich služieb, podporovať ekosystémový prístup, budovanie zelenej a modrej infraštruktúry
4. Zamerať sa na rýchlejší a efektívnejší rozvoj obehového hospodárstva, predovšetkým v odvetviach náročných na zdroje (textilný priemysel, stavebníctvo, elektronika

a plasty) a pozitívne vplývať na spotrebiteľské správanie (preferencia opätovne použiteľných trvácných výrobkov)

5. Uchovávať, chrániť, šíriť a zhodnocovať a efektívne využívať endogénne zdroje, kultúrne a prírodné dedičstvo.
6. Budovať a modernizovať kvalitnú infraštruktúru pre dostupné a kvalitné poskytovanie služieb, na podporu aktívneho života a zdravého starnutia
7. Budovať kvalitnú environmentálnu infraštruktúru s cieľom zabezpečiť prístup k pitnej vode pre všetkých, zlepšiť odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd, znižovať množstvo biologicky rozložiteľných odpadov

Výstupy Analytickej časti premietnuté do identifikácie konkrétnych potrieb sa stali východiskom pre politiku obce

POLITIKA

Konkurencieschopnosť - Flexibilita - Príťažlivosť

4 STRATEGICKÁ ČASŤ

Zámerom strategickej časti dokumentu Program rozvoja obce Demjata na obdobie 2024-2030 je definovať politiku obce v horizonte do roku 2030, v nadväznosti na víziu obce definovanú v PHSR: Demjata – dobré miesto pre prácu, ale aj oddych a relax. V nadväznosti najmä preto, že samospráva obce mnohými realizovanými projektmi prispela k dosahovaniu cieľov definovaných v horizonte do roku 2023 a obec Demjata postupne „mení svoju tvár“. Vďaka flexibilita manažmentu obce sa stáva prítiahlivejšou a konkurencieschopnejšou. Dosahovanie cieľa politiky a špecifického cieľa definovaného v horizonte cca do roku 2030 vytvorí ďalšie predpoklady a otvorí ďalšie možnosti pre udržateľný hospodársky, sociálny a územný rozvoj obce, s ohľadom na jej potenciál, na ochranu a zhodnotenie historického a kultúrneho dedičstva, bezpečnosť, ochranu prírody a na dodržanie zásady rešpektovania medzinárodných záväzkov v oblasti životného prostredia.

Vzhľadom na členstvo SR v EÚ budú dimenzie regionálneho rozvoja čoraz viac ovplyvnené schopnosťou miestnej správy získavať prostriedky z viacerých zdrojov. Miestni podnikatelia a občianska spoločnosť budú popri regionálnej a miestnej samospráve priamymi aktérmi s významným vplyvom na vnútorný rozvoj regiónov. Rozvoj vidieckych regiónov bude aj naďalej založený na vytváraní priaznivého prostredia pre podnikanie, teda rozvoj mikro, malého a stredného podnikania, na efektívnej diverzifikácii činností aj v oblasti služieb, na vytváraní verejno-súkromných partnerstiev, na budovaní technickej a občianskej infraštruktúry a ďalšom zhodnocovaní existujúceho potenciálu. Prevažne vidiecke regióny, ku ktorým patrí aj Prešovský samosprávny kraj, majú viacero prekážok rozvoja územia. Patrí k nim absencia hmotného a finančného kapitálu spojená s nižšou kvalitou dopravnej infraštruktúry a izoláciou vidieckych sídel od mestských sídel. Dôležitú úlohu pri podpore rozvojových stimulov pre vidiecke oblasti bude i naďalej zohrávať verejná a štátna správa vyčlenením zdrojov na ich podporu, vytváraním regulačných mechanizmov, schém pomoci a podobne.

Kvôli lepšej orientácii sú aj v strategickej časti ciele politiky a špecifické ciele spracované do prehľadných tabuliek.

POLITIKA

**DEMJATA - KONKURENCIESCHOPNOSŤ - FLEXIBILITA –
PRÍŤAŽLIVOSŤ**

**CIEĽ POLITIKY 1
OPTIMÁLNE HOSPODÁRENIE A KVALITNÉ SLUŽBY**

ŠPECIFICKÝ CIEĽ :

Integráciou investícií do ochrany a zhodnotenia endogénnych zdrojov, jedinečného kultúrneho a prírodného dedičstva a kvalitnej infraštruktúry vytvoriť podmienky priaznivé pre každodenný život, zdravie, oddych a relax

**1P1
PREPOJENÁ A
DOSTUPNÁ OBEC**

**1P2
ENERGETICKY EFEKTÍVNE,
UDRŽATEĽNÉ A
ENVIRONMENTÁLNE
PRIJATEĽNÉ
HOSPODÁRENIE
ADAPTABILNÉ NA ZMENU
KLÍMY A DOSTUPNÉ
KVALITNÉ SLUŽBY V
ZDRAVOM A PRÍŤAŽLIVOM
PROSTREDÍ**

5 PROGRAMOVÁ ČASŤ

V záujme dosahovania cieľa politiky a špecifického cieľa je nutné nasmerovať intervencie do územia s vysokým rozvojovým potenciálom, a zabezpečiť tak výkonnosť a rast konkurencieschopnosti a rozvoj miestnej ekonomiky s pozitívnym dopadom na zvýšenie kvality života obyvateľov.

Programová časť PRO logicky nadväzuje na predchádzajúcu časť. V rámci definovaných a vzájomne prepojených priorít sú identifikované potreby transformované na opatrenia. Nástrojom na realizáciu opatrení, a tým na dosiahnutie stanovených cieľov, je implementácia projektových zámerov. Výsledkom procesu implementácie PRO bude vytvorenie prostredia priaznivého pre zvyšovanie výkonnosti miestnej ekonomiky a následne zvyšovanie výkonnosti ďalších dotknutých subjektov.

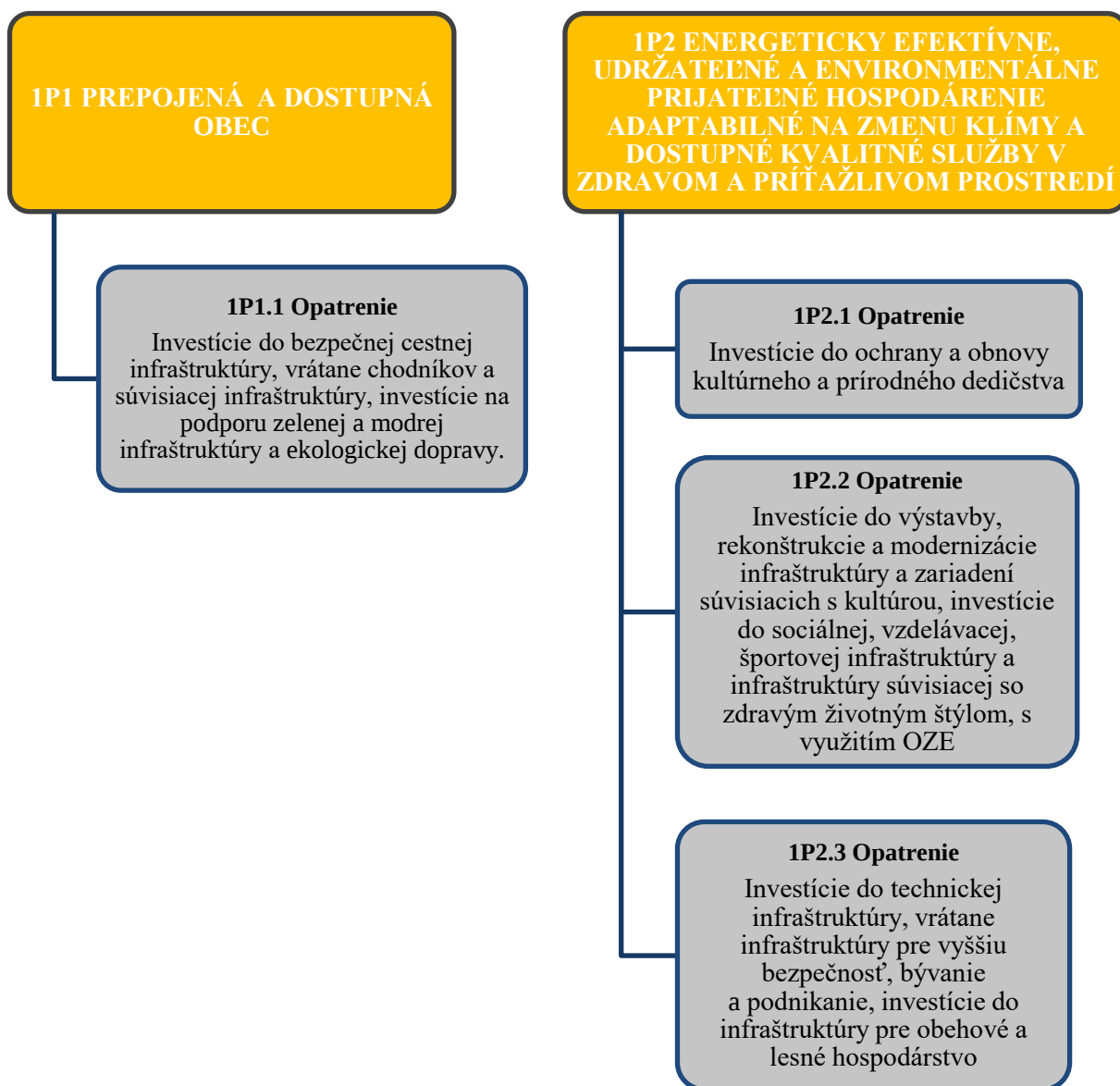
V súlade s uplatnením princípu integrovaných a udržateľných územných investícií a integrovaného a inkluzívneho prístupu k územnému rozvoju samospráva predkladaným rozvojovým dokumentom a jeho politikou

KONKURENCIESCHOPNOSŤ – FLEXIBILITA – PRÍŤAŽLIVOSŤ

plynule nadviaže na ciele programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce na obdobie 2015-2023, ktorého ambíciou bolo naplniť víziu:

Demjata – dobré miesto pre prácu, ale aj oddych a relax

Konkrétne investičné zámery, ktoré obec plánuje realizovať v období 2024-2030, navrhnuté na základe identifikovaných potrieb, východísk a možných riešení, sú kvôli lepšej prehľadnosti aj v programovej časti spracované v tabuľkách.

Priorita	Opatrenie	Projektový zámer
PREPOJENÁ A DOSTUPNÁ OBEC	1P1.1 Investície do bezpečnej cestnej infraštruktúry, vrátane chodníkov a súvisiacej infraštruktúry, investície na podporu zelenej a modrej infraštruktúry a ekologickej dopravy	1P1.1.1 Výstavba nových komunikácií, rekonštrukcia starých komunikácií a chodníkov
		1P1.1.2 Rekonštrukcia zastávok SAD
		1P1.1.3 Demjata - chodník pre peších s lávkou

Priorita	Opatrenie	Projektový zámer
ENERGETICKY EFEKTÍVNE, UDRŽATELNÉ A ENVIRONMENTÁLNE PRIJATELNE HOSPODÁRENIE ADAPTABILNÉ NA ZMENU KLÍMY. DOSTUPNÉ KVALITNÉ SLUŽBY V ZDRAVOM A PRIĽAŽLIVOM	1P2.1 Investície do ochrany a obnovy kultúrneho a prírodného dedičstva	1P2.1.1 Obnova NKP Kaštieľ v Demjate
		1P2.1.2 Rekonštrukcia strešného plášťa Kaštieľa v Demjate - 4. etapa
	1P2.2 Investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie infraštruktúry a zariadení súvisiacich s kultúrou, investície do sociálnej, vzdelávacej, športovej infraštruktúry a infraštruktúry súvisiacej so zdravým životným štýlom, s využitím OZE	1P2.2.1 Inštalácia OZE - Kultúrne výstavná hala, 082 13 Demjata - FVZ 20 kW
		1P2.2.2 Zlepšenie kvality poskytovaných služieb a úrovne hygienických štandardov v Kultúrno-výstavnej hale obce Demjata
	1P2.3 Investície do technickej infraštruktúry, vrátane infraštruktúry pre vyššiu bezpečnosť, bývanie a podnikanie, investície do infraštruktúry pre obehové a lesné hospodárstvo	1P2.3.1 Dokončenie výstavby vodovodu SO06 Demjata - vodovod, I. etapa
		1P2.3.2 Výstavba kanalizácie a ČOV v obci

V súčasnosti v súvislosti so zmenou spoločenskej situácie, obec v záujme dosiahnutia cieľa politiky prostredníctvom realizácie jednotlivých opatrení, s pomocou efektívne a cielene použitých príspevkov z európskych štrukturálnych a investičných fondov, finančných mechanizmov, dotácií, štátneho rozpočtu, vlastných finančných zdrojov či iných dostupných finančných zdrojov, zabezpečí obec priaznivé podmienky pre vyššiu kvalitu života obyvateľov.

5.1 Špecifikácia a popis cieľa politiky, opatrení a projektových zámerov

Časť Špecifikácia a popis cieľa politiky, opatrení a projektových zámerov predkladá zjednodušeným spôsobom proces stanovenia cieľa politiky obce pre obdobie 2024-2030. Snaží sa ozrejmiť výber opatrení a bližšie špecifikuje zameranie územných a tematických investícií do oblastí s potenciálom rastu a rozvoja. Politikou obce v období 2024 – 2030 je pri dodržaní princípu integrovaných investícií v procese implementácie projektových zámerov, flexibilnou integráciou dostupných zdrojov (ľudských, materiálnych, finančných) a rešpektovaním existujúcej legislatívy a ďalších dokumentov na rôznych úrovniach zabezpečiť konkurencieschopnosť, vyššiu výkonnosť a stabilitu miestnej ekonomiky a zároveň prispieť k cieľom EU aj vo vzťahu ku klimatickej neutralite. Zameranie opatrení definovaných v Programe rozvoja obce na roky 2024-2030 reaguje na potreby obce, ktoré vznikali v rámci jednotlivých oblastí už dlhšie obdobie. Definované potreby sú odrazom nedostatkov, ktoré primárne z dôvodu nepostačujúcich finančných prostriedkov nemohli byť v období 2015-2024 riešené. Finančné prostriedky, investície, ktoré obec môže získať v rámci výziev vyhlasovaných priebežne v programovom období 2021-2027 s presahom do roku 2029 v rámci pravidla n+2, a ich správne umiestnenie pomôžu zvýšiť výkonnosť a konkurencieschopnosť miestnej ekonomiky, čoho pridanou hodnotou bude zvýšenie kvality života obyvateľov.

Dopad týchto procesov v plnej miere korešponduje so špecifickým cieľom politiky obce *integráciou investícií do ochrany a zhodnotenia endogénnych zdrojov, jedinečného kultúrneho a prírodného dedičstva a kvalitnej infraštruktúry vytvoriť podmienky priaznivé pre každodenný život, zdravie, oddych a relax.*

V zmysle platnej legislatívy predstavujú štrukturálne fondy doplnkový zdroj financovania potrieb podporujúcich miestny a regionálny rozvoj.

Všetky opatrenia a aktivity v rámci jednotlivých prioritných oblastí budú v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny zabezpečovať ochranu chránených území, rešpektovať nehnuteľné NKP zapísané v ÚZPF, rešpektovať významné lokality a bližšie nelokalizované ojedinelé nálezy.

CIEĽ POLITIKY

OPTIMÁLNE HOSPODÁRENIE A KVALITNÉ SLUŽBY

Špecifický cieľ

Integráciou investícií do ochrany a zhodnotenia endogénnych zdrojov, jedinečného kultúrneho a prírodného dedičstva a kvalitnej infraštruktúry vytvoriť podmienky priaznivé pre každodenný život, zdravie, oddych a relax

Politika SR v oblasti dopravy nadväzuje na dopravnú politiku EÚ, ktorá si za svoj cieľ stanovila „bezpečnú, udržateľnú a prepojenú dopravu“. Dopravná politika EÚ má za cieľ podporovať dynamiku ekonomík jednotlivých členských štátov prostredníctvom integrácie finančných zdrojov do rozvoja modernej siete cestnej infraštruktúry, udržateľných, inteligentných a digitálnych riešení. Globálnym cieľom je bezpečnejšie cestovanie, ktoré však kladie na členské štáty náročné výzvy, akými sú napr.: závislosť dopravy od ropy vo väčšine jej energetických potrieb, čo je environmentálne aj ekonomicky neudržateľné, vysoké emisie z dopravy, ktoré je nutné znížiť o 60% do roku 2050 oproti deväťdesiatym rokom 20. storočia a o 55% do roku 2030, preťaženie cestnej dopravy a konkurencia rýchlo sa rozvíjajúcich trhov dopravy v iných regiónoch sveta (https://transport.ec.europa.eu/facts-funding_en?prefLang=sk&etrans=sk). Vláda SR schválila návrh priorít vo výstavbe cestnej infraštruktúry a naňho nadväzujúci harmonogram prípravy a výstavby projektov cestnej infraštruktúry. V procese realizácie projektov by sa mali odstrániť kľúčové úzke miesta. Funkčnosť, bezpečnosť, prepojenosť a homogenizácia cestnej infraštruktúry by sa mala docieľiť aj rozvojom a posilňovaním udržateľnej, inteligentnej regionálnej a miestnej mobility odolnej proti zmene klímy, zlepšeným prístupom k TEN-T, a tým aj kvalitnejšou cezhraničnou mobilitou. Ako prenesený výkon štátnej správy, ktorého snahou je zabezpečiť kvalitnú cestnú infraštruktúru, vykonáva obec Demjata aj miestnu štátnu správu vo veciach miestnych komunikácií a účelových komunikácií. Jej cieľom je znižovanie negatívnych socioekonomických a environmentálnych vplyvov cestnej dopravy na území obce. Samospráva preto, prostredníctvom realizácie plánovaných projektových zámerov *Výstavba nových komunikácií, rekonštrukcia starých komunikácií a chodníkov, Rekonštrukcia zastávok SAD a Demjata - chodník pre peších s lávkou* (výstavba chýbajúceho pešieho komunikačného prepojenia existujúcich chodníkov), zabezpečí nadväznosť na už existujúcu cestnú infraštruktúru, a tým sekundárne aj spoločenský prínos a vplyv na rozvoj regiónu.

Európska zelená dohoda v nadväznosti na ciele EÚ v oblasti klimateckej neutrality a dekarbonizácie sektora energetiky a v prepojení s balíkom „Fit for 55“ definovala ciele a opatrenia politiky EÚ v oblasti energetickej transformácie. Prioritou je prepracovanie celého rámca politik EÚ v oblasti klímy a energetiky do roku 2030 s cieľom ešte viac urýchliť úsilie EÚ o podporu energetickej efektívnosti a zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie, zabezpečiť v EÚ stabilné dodávky energie za dostupné ceny, ďalej rozvíjať integrovaný a prepojený trh s energiou a znížiť emisie metánu v sektore energetiky. V decembri 2020 bol Európskou radou schválený cieľ znížiť čisté emisie EÚ do roku 2030 aspoň o 55 % v porovnaní s úrovňou z roku 1990. Opatrenia, ktoré sa týkajú zlepšenia úspor energie, sa snaží EÚ dosiahnuť prostredníctvom aktualizovanej a revidovanej smernice o energetickej efektívnosti. Jej cieľom je energetická efektívnosť vo výške 36 % pre konečnú spotrebu energie, 39 % pre primárnu energetickú spotrebu v porovnaní so súčasným hlavným cieľom vo výške 32,5 %.

Podľa EK patrí SR ku energeticky najnáročnejším krajinám EÚ. Budovy ako také v rámci EÚ spotrebujú až cca 40% konečnej energie (vykurovanie a chladenie). Ďalšie opatrenia, ktoré sa týkajú zlepšenia úspor energie prostredníctvom využívania OZE sa snaží EÚ dosiahnuť prostredníctvom aktualizovanej a revidovanej smernice o obnoviteľných zdrojoch energie. Jej cieľom je zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 na 40% podiel. Využívanie obnoviteľných zdrojov energie je nevyhnutné vo vzťahu k ochrane životného prostredia a k diverzifikácii činností v oblasti poľnohospodárstva a priemyslu. Podporujú okrem iného rozvoj inovácií a rozvoj informačných technológií. Dobrý manažment obnoviteľných zdrojov energie je v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja a je jedným z pilierov ekonomického rastu spoločnosti. Práve z uvedených dôvodov budú v programovom období 2021-2027 podporované nákladovo-efektívne opatrenia s cieľom vyššej energetickej hospodárnosti generujúcej úspory primárnej energie, lepši stavebnotechnický a tepelno-izolačný stav verejných budov, a tým aj lepšia dostupnosť. Politika samosprávy obce svojimi predkladanými projektovými zámermi nadväzuje na politiku EÚ a politiku SR. Samospráva v rámci integrovaného prístupu a s cieľom integrovaných investícií do oblastí s rozvojovým potenciálom plánuje realizáciu projektového zámeru *Inštalácia OZE - Kultúrno výstavná hala, 082 13 Demjata - FVZ 20 kW* a projektového zámeru s cieľom výmeny elektroinštalácie a osvetlenia v budove, rekonštrukcie podlahy a rekonštrukcie sociálnych zariadení s názvom - *Zlepšenie kvality poskytovaných služieb a úrovne hygienických štandardov v Kultúrno-výstavnej hale obce Demjata*. Kultúrno výstavná hala (ďalej KVH) je významným prvkom v oblasti cestovného ruchu a ekonomického rozvoja obce. Je súčasťou infraštruktúry v oblasti kultúry a jej intenzívnejšie využívanie prispieva k zatraktívneniu obce. V rámci komplexného

prístupu sa samospráva zapojila do Výzvy poslancov samosprávneho kraja pre rok 2022 a pomocou získanej dotácie zrealizovala projektový zámer – Výstavba spoločenského altánu a revitalizácia okolia KVH v obci Demjata. Prostredníctvom dotácie získanej z Výzvy poslancov PSK pre rok 2023 zabezpečila samospráva modernizáciu ozvučenia vnútorných priestorov KVH. Z rozpočtu PSK získala samospráva taktiež finančný príspevok na dobudovanie kapacít parkoviska pri KVH a rekonštrukciu kotolne KVH. V rámci realizácie projektu „Wifi pre Teba – Demjata“ bol v KVH zriadený vnútorný prístupový bod.

Politika obce svojimi opatreniami nadväzuje zároveň na riešenie problémov v oblasti kultúry a udržateľného cestovného ruchu, ktoré boli identifikované na národnej úrovni. Realizácia pripravených projektových zámerov pomôže posilniť kultúrny turizmus a zvýšiť záujem o kultúru. Projektový zámer *Rekonštrukcia strešného plášťa Kaštieľa v Demjate - 4. etapa* je pokračovaním realizácie projektu s názvom Rekonštrukcia strešného plášťa kaštieľa (Semsey) v Demjate, ktorý finančne podporilo MK SR v rámci Podprogramu Obnova kultúrnych pamiatok. Samospráva v rámci integrovaného prístupu a s cieľom integrovaných investícií do oblastí s rozvojovým potenciálom plánuje využiť nenávratné finančné prostriedky z EŠIF na komplexnú obnovu NKP Kaštieľa v Demjate. Realizáciou projektového zámeru *Obnova NKP Kaštieľ v Demjate*, v rámci ktorého bude obnovená fasáda, zateplenie strechy, výmena okien a dverí na kaštieli, dôjde k ochrane a zachovaniu kultúrnej hodnoty kaštieľa a zachovaniu kultúrneho dedičstva pre budúce generácie. Cieľom investície je zlepšiť stavebnotechnický stav kaštieľa, zabezpečiť jeho energetickú efektívnosť a prístupnosť. Investičné opatrenia súvisiace s obnovou kaštieľa budú v súlade s požiadavkami EÚ a SR. Samospráva plynule nadväzuje na víziu obce z predchádzajúceho obdobia. Dôkazom toho sú viaceré aktivity súvisiace s ochranou ekosystémov. V minulosti samospráva zabezpečila Rekonštrukciu Základnej školy Demjata - zateplenie fasády, a to z podporou získanou z Environmentálneho fondu formou dotácie.

Realizáciou projektových zámerov *Dokončenie výstavby vodovodu SO06 Demjata - vodovod, I. etapa a Výstavba kanalizácie a ČOV v obci* sa samospráva snaží zabezpečiť pre obyvateľov prístup k pitnej vode a čistenie komunálnych odpadových vôd. Oba projektové zámery sú v súlade s legislatívou a politikami EÚ a SR, v rámci ktorých budú podporené aj „aktivity na výstavbu a rozšírenie verejných vodovodov za podmienky súbežnej výstavby verejnej kanalizácie alebo existencie infraštruktúry na nakladanie s odpadovými vodami v aglomeráciách do 2 000 EO so zameraním prioritne na chránené oblasti (t. j. chránené vodohospodárske oblasti, ochranné pásma vodárenských zdrojov a chránené územia)“.

Manažment obce má záujem prispieť k dosiahnutiu cieľov EÚ, a tak zabezpečiť ochranu živých ekosystémov, ktorých ohrozenie kvality môže mať za následok ohrozenie podmienok a kvality života človeka.

1P1

PREPOJENÁ A DOSTUPNÁ OBEC

1P1.1 Opatrenie

Investície do bezpečnej cestnej infraštruktúry, vrátane chodníkov a súvisiacej infraštruktúry, investície na podporu zelenej a modrej infraštruktúry a ekologickej dopravy

Projektové/investičné zámery

1P1.1.1 *Výstavba nových komunikácií, rekonštrukcia starých komunikácií a chodníkov*

1P1.1.2 *Rekonštrukcia zastávok SAD*

1P1.1.3 *Demjata - chodník pre peších s lávkou*

1P2

ENERGETICKY EFEKTÍVNE, UDRŽATEĽNÉ A ENVIRONMENTÁLNE PRIJATEĽNÉ HOSPODÁRENIE ADAPTABILNÉ NA ZMENU KLÍMY A DOSTUPNÉ KVALITNÉ SLUŽBY V ZDRAVOM A PRÍŤAŽLIVOM PROSTREDÍ

1P2.1 Opatrenie

Investície do ochrany a obnovy kultúrneho a prírodného dedičstva

Projektové/investičné zámery

1P2.1.1 *Obnova NKP Kaštieľ v Demjate*

1P2.1.2 *Rekonštrukcia strešného plášťa Kaštieľa v Demjate - 4. etapa*

1P2.2 Opatrenie

Investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie infraštruktúry a zariadení súvisiacich s kultúrou, investície do sociálnej, vzdelávacej, športovej infraštruktúry a infraštruktúry súvisiacej so zdravým životným štýlom, s využitím OZE

Projektové/investičné zámery

1P2.2.1 *Inštalácia OZE - Kultúrno výstavná hala, 082 13 Demjata - FVZ 20 kW*

1P2.2.2 *Zlepšenie kvality poskytovaných služieb a úrovne hygienických štandardov v Kultúrno-výstavnej hale obce Demjata*

1P2.3 Opatrenie

Investície do technickej infraštruktúry, vrátane infraštruktúry pre vyššiu bezpečnosť, bývanie a podnikanie, investície do infraštruktúry pre obehové a lesné hospodárstvo

Projektové/investičné zámery

1P2.3.1 *Dokončenie výstavby vodovodu SO06 Demjata - vodovod, I. etapa*

1P2.3.2 *Výstavba kanalizácie a ČOV v obci*

Stratégia obce svojim zameraním korešponduje so stratégiami nielen na národnej, ale nepochybne aj na európskej úrovni. Zameraním opatrení sa obec snaží prispieť k riešeniu viacerých globálnych problémov, a práve tým zameranie opatrení nadväzuje, resp. dopĺňa viaceré strategické dokumenty o špecifikácie premietnuté do lokálnej úrovne. Cieľom realizácie projektových zámerov je prispieť k napĺňaniu cieľov EÚ v oblasti dostupnosti služieb, komunitného rozvoja a aktívneho začlenenia, v súvislosti s demografickým vývojom, v oblasti zvyšovania zamestnanosti, v oblasti klímy a adaptačných opatrení na zmenu klímy, v oblasti efektívneho hospodárenia s energiami a vodou, v oblasti nakladania s odpadom, a pod. Obec Demjata má z viacerých hľadísk atraktívnu polohu. Kataster obce sa rozprestiera v oblasti Nízkych Beskýd, na rozhraní Ondavskej vrchoviny a Beskydského predhoria. Dojem malebnosti prostredia vytvára pahorkatinový ráz územia, v ktorom sa kataster nachádza. Atraktivnosť obce spočíva aj v relatívne zachovalom zdravom životnom prostredí a blízkosti väčších aglomerácií, čo tvorí potenciál pre rozvoj všetkých hospodárskych a spoločenských oblastí.

5.2 Projektové zámery

P. č.	Investor	Typ zámeru	Opatrenie	Projektový zámer názov	Oblasť, na ktorú je projektový zámer orientovaný			Predpokladaný termín realizácie (od - do)	Predpokladané náklady (EUR)	Stav pripravenosti projektového zámeru	Realizácia projektu viazaná na
					Oblasť	Iné doplnky	Iné				
1	Obec Demjata	Investičný	Investície do bezpečnej cestnej infraštruktúry, vrátane chodníkov a súvisiacej infraštruktúry, investície na podporu zelenej a modrej infraštruktúry a ekologickej dopravy	Výstavba nových komunikácií, rekonštrukcia starých komunikácií a chodníkov	Technická infraštruktúra			2027 - 2030	350 000,00 €	Spracovaná štúdia	získanie finančných prostriedkov
2	Obec Demjata	Investičný		Rekonštrukcia zastávok SAD	Technická infraštruktúra			2024 - 2026	8 000,00€	Spracovaná štúdia	získanie finančných prostriedkov, vlastné zdroje
3	Obec Demjata	Investičný		Demjata - chodník pre peších s lávkou	Technická infraštruktúra			2027 - 2030	60 000,00	Spracovaná projektová dokumentácia	získanie finančných prostriedkov
4	Obec Demjata	Investičný	Investície do ochrany a obnovy kultúrneho a prírodného dedičstva	Obnova NKP Kaštieľ v Demjate	Iné - doplnky	Kultúrne a historické pamiatky		2024 -2030	602 000,00	Pripravené povolenia, stanoviská	získanie finančných prostriedkov
5	Obec Demjata	Investičný		Rekonštrukcia strešného plášt'a Kaštieľa v Demjate - 4. etapa	Iné - doplnky	Kultúrne a historické pamiatky		2024 - 2026	85 000,00	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	získanie finančných prostriedkov
6	Obec Demjata	Investičný	Investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie infraštruktúry a zariadení súvisiacich s kultúrou, investície do sociálnej, vzdelávacej, športovej infraštruktúry a infraštruktúry súvisiacej so zdravým životným štýlom, s využitím OZE	Inštalácia OZE - Kultúrne výstavná hala, 082 13 Demjata - FVZ 20 kW	Iné - doplnky	Občianska vybavenosť		2025-2030	52 000,00	Pripravené povolenia, stanoviská	získanie finančných prostriedkov
7	Obec Demjata	Investičný		Zlepšenie kvality poskytovaných služieb a úrovne hygienických štandardov v Kultúrno-výstavnej hale obce Demjata	Iné - doplnky	Občianska vybavenosť		2025-2030	150 000,00	Spracovaná projektová dokumentácia	získanie finančných prostriedkov
8	Obec Demjata	Investičný	Investície do technickej infraštruktúry, vrátane infraštruktúry pre vyššiu bezpečnosť, bývanie a podnikanie, investície do infraštruktúry pre obehové a lesné hospodárstvo	Dokončenie výstavby vodovodu SO06 Demjata - vodovod, I. etapa	Technická infraštruktúra			2024-2030	920 000,00	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	získanie finančných prostriedkov
9	Obec Demjata	Investičný		Výstavba kanalizácie a ČOV v obci	Technická infraštruktúra			2025-2030	3 000 000,00	Spracovaná projektová dokumentácia	získanie finančných prostriedkov

5.3 Projektové zámery so spracovanou štúdiou / projektovou dokumentáciou / vydanými povoleniami

1P1 Prepojená a dostupná obec					
1P1.1.1 Výstavba nových komunikácií, rekonštrukcia starých komunikácií a chodníkov					
Základné údaje					
Garant:		Obec			
Kontaktná osoba		Starosta / poverená osoba			
Začatie a ukončenie projektu		2027 - 2030			
Súčasný stav projektu		Spracovaná štúdia			
Stav pred realizáciou		Zlý technický stav ciest a chodníkov, chýbajúca dopravná infraštruktúra, nedostatočná kapacita			
Cieľ		Integráciou investícií do ochrany a zhodnotenia endogénnych zdrojov, jedinečného kultúrneho a prírodného dedičstva a kvalitnej infraštruktúry vytvoriť podmienky priaznivé pre každodenný život, zdravie, oddych a relax			
Výstup		Zlepšenie dopravného prepojenia, moderná infraštruktúra			
Výsledok		Zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky			
Dopad		Vyššia kvalita života obyvateľov a návštevníkov			
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik		Predpokladaný termín			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)		2027			
Príprava a podanie žiadosti o NFP		2028			
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy		2028-2030			
Realizácia projektu / kolaudácia		2028-2030			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia	350 000,00	x	x	x	
Spolu	350 000,00	x	x	x	

1P1 Prepojená a dostupná obec					
1P1.1.2 Rekonštrukcia zastávok SAD					
Základné údaje					
Garant:		Obec			
Kontaktná osoba		Starosta / poverená osoba			
Začatie a ukončenie projektu		2024 -2026			
Súčasný stav projektu		Spracovaná štúdia			
Stav pred realizáciou		Zlý technický stav			

Cieľ	Integráciou investícií do ochrany a zhodnotenia endogénnych zdrojov, jedinečného kultúrneho a prírodného dedičstva a kvalitnej infraštruktúry vytvoriť podmienky priaznivé pre každodenný život, zdravie, oddych a relax				
Výstup	Funkčné a moderné zastávky				
Výsledok	Vyššia kvalita služieb pre obyvateľov a návštevníkov				
Dopad	Vyššia kvalita života obyvateľov				
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik		Predpokladaný termín			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)		2024			
Príprava a podanie žiadosti		2024 - 2025			
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy		2025 - 2026			
Realizácia projektu / kolaudácia		2025 - 2026			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	8 000,00	x	x	x	x
Spolu	8 000,00	x	x	x	x

1P1 Prepojená a dostupná obec	
1P1.1.3 Demjata - chodník pre peších s lávkou	
Základné údaje	
Garant:	Obec
Kontaktná osoba	Starosta / poverená osoba
Začatie a ukončenie projektu	2027 - 2030
Súčasný stav projektu	Spracovaná projektová dokumentácia
Stav pred realizáciou	nedokončená kanalizácia a vodovod
Cieľ	Integráciou investícií do ochrany a zhodnotenia endogénnych zdrojov, jedinečného kultúrneho a prírodného dedičstva a kvalitnej infraštruktúry vytvoriť podmienky priaznivé pre každodenný život, zdravie, oddych a relax
Výstup	Chodník pre peších s lávkou
Výsledok	Vyššia kvalita služieb pre obyvateľov a návštevníkov
Dopad	Vyššia kvalita života obyvateľov
Realizácia projektu	
Fáza /míľnik	Predpokladaný termín
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)	2027
Príprava a podanie žiadosti o NFP	2028

Verejné obstarávanie a podpis zmluvy		2028 - 2029			
Realizácia projektu / kolaudácia		2029-2030			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	60 000,00	x	x	x	
Spolu	60 000,00	x	x	x	

1P2 Energeticky efektívne, udržateľné a environmentálne prijateľné hospodárenie adaptabilné na zmenu klímy a dostupné kvalitné služby v zdravom a prítlačivom prostredí

1P2.1.1 Obnova NKP Kaštieľ v Demjate

Základné údaje

Garant:	Obec
Kontaktná osoba	Starosta / poverená osoba
Začatie a ukončenie projektu	2024 -2030
Súčasný stav projektu	Prípravené povolenia, stanoviská
Stav pred realizáciou	Stavba v zlom technickom stave s vysokou energetickou náročnosťou
Cieľ	Integráciou investícií do ochrany a zhodnotenia endogénnych zdrojov, jedinečného kultúrneho a prírodného dedičstva a kvalitnej infraštruktúry vytvoriť podmienky priaznivé pre každodenný život, zdravie, oddych a relax
Výstup	Obnovená kultúrna pamiatka
Výsledok	Aktívnejší CR
Dopad	Zachovanie NKP – kultúrneho dedičstva pre budúce generácie

Realizácia projektu

Fáza /míľnik	Predpokladaný termín
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)	2024 - 2026
Príprava a podanie žiadosti o NFP	2026 - 2030
Verejné obstarávanie a odpis zmluvy	2026 - 2030
Realizácia projektu / kolaudácia	2026 - 2030

Financovanie projektu

Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	602 000,00	x	x	x	
Spolu	602 000,00	x	x	x	

1P2 Energeticky efektívne, udržateľné a environmentálne prijateľné hospodárenie adaptabilné na zmenu klímy a dostupné kvalitné služby v zdravom a prít'azlivom prostredí

1P2.1.2 Rekonštrukcia strešného plášťa Kaštieľa v Demjate - 4. etapa

Základné údaje

Garant:	Obec
Kontaktná osoba	Starosta / poverená osoba
Začatie a ukončenie projektu	2024 - 2026
Súčasný stav projektu	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu
Stav pred realizáciou	Zlý technický stav
Cieľ	Integráciou investícií do ochrany a zhodnotenia endogénnych zdrojov, jedinečného kultúrneho a prírodného dedičstva a kvalitnej infraštruktúry vytvoriť podmienky priaznivé pre každodenný život, zdravie, oddych a relax
Výstup	Zrekonštruovaný strešný plášť
Výsledok	Aktívnejší CR
Dopad	Zachovanie NKP – kultúrneho dedičstva pre budúce generácie

Realizácia projektu

Fáza /míľnik	Predpokladaný termín
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)	2024 - 2026
Príprava a podanie žiadosti o NFP	2026 - 2030
Verejné obstarávanie a odpis zmluvy	2026 - 2030
Realizácia projektu / kolaudácia	2026 - 2030

Financovanie projektu

Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	85 000,00	x	x	x	
Spolu	85 000,00	x	x	x	

1P2 Energeticky efektívne, udržateľné a environmentálne prijateľné hospodárenie adaptabilné na zmenu klímy a dostupné kvalitné služby v zdravom a prít'azlivom prostredí

1P2.2.1 Inštalácia OZE - Kultúrno výstavná hala, 082 13 Demjata - FVZ 20 kW

Základné údaje

Garant:	Obec
Kontaktná osoba	Starosta / poverená osoba
Začatie a ukončenie projektu	2025 - 2030
Súčasný stav projektu	Pripravené povolenia, stanoviská
Stav pred realizáciou	Vysoká energetická náročnosť
Cieľ	Integráciou investícií do ochrany a zhodnotenia endogénnych zdrojov,

	jedinečného kultúrneho a prírodného dedičstva a kvalitnej infraštruktúry vytvoriť podmienky priaznivé pre každodenný život, zdravie, oddych a relax				
Výstup	Zvýšená energetická efektívnosť				
Výsledok	Zvýšenie atraktivity územia				
Dopad	Ochrana ekosystémov a vyššia kvalita života obyvateľov a návštevníkov				
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik	Predpokladaný termín				
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)	2024 - 2026				
Príprava a podanie žiadosti o NFP	2026 - 2030				
Verejné obstarávanie a odpis zmluvy	2026 - 2030				
Realizácia projektu / kolaudácia	2026 - 2030				
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	52 000,00	x	x	x	
Spolu	52 000,00	x	x	x	

1P2 Energeticky efektívne, udržateľné a environmentálne prijateľné hospodárenie adaptabilné na zmenu klímy a dostupné kvalitné služby v zdravom a prítlačivom prostredí

1P2.2.2 Zlepšenie kvality poskytovaných služieb a úrovne hygienických štandardov v Kultúrno-výstavnej hale obce Demjata

Základné údaje

Garant:	Obec
Kontaktná osoba	Starosta / poverená osoba
Začatie a ukončenie projektu	2025 - 2030
Súčasný stav projektu	Spracovaná projektová dokumentácia
Stav pred realizáciou	Nedostatočné hygienické štandardy
Cieľ	Integráciou investícií do ochrany a zhodnotenia endogénnych zdrojov, jedinečného kultúrneho a prírodného dedičstva a kvalitnej infraštruktúry vytvoriť podmienky priaznivé pre každodenný život, zdravie, oddych a relax
Výstup	Hygienické štandardy v súlade s legislatívou
Výsledok	Vyššia kvalita poskytovaných služieb
Dopad	Vyššia atraktívnosť územia
Realizácia projektu	
Fáza /míľnik	Predpokladaný termín
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)	2025 - 2026
Príprava a podanie žiadosti o NFP	2026 - 2030

Verejné obstarávanie a odpis zmluvy		2026 - 2030			
Realizácia projektu / kolaudácia		2026 - 2030			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	150 000,00	x	x	x	x
Spolu	150 000,00	x	x	x	x

1P2 Energeticky efektívne, udržateľné a environmentálne prijateľné hospodárenie adaptabilné na zmenu klímy a dostupné kvalitné služby v zdravom a prítlačivom prostredí

1P2.3.1 Dokončenie výstavby vodovodu SO06 Demjata - vodovod, I. etapa

Základné údaje

Garant:	Obec
Kontaktná osoba	Starosta / poverená osoba
Začatie a ukončenie projektu	2024 - 2030
Súčasný stav projektu	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu
Stav pred realizáciou	Absencia technickej infraštruktúry - verejného vodovodu
Cieľ	Integráciou investícií do ochrany a zhodnotenia endogénnych zdrojov, jedinečného kultúrneho a prírodného dedičstva a kvalitnej infraštruktúry vytvoriť podmienky priaznivé pre každodenný život, zdravie, oddych a relax
Výstup	Postavený vodovod – 1. etapa
Výsledok	Zabezpečené zásobovanie pitnou vodou z verejného vodovodu
Dopad	Vyššia kvalita života obyvateľov a návštevníkov

Realizácia projektu

Fáza /míľnik	Predpokladaný termín
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)	2024 - 2026
Príprava a podanie žiadosti o NFP	2026 - 2030
Verejné obstarávanie a odpis zmluvy	2026 - 2030
Realizácia projektu / kolaudácia	2026 - 2030

Financovanie projektu

Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	920 000,00	x	x	x	
Spolu	920 000,00	x	x	x	

1P2 Energeticky efektívne, udržateľné a environmentálne prijateľné hospodárenie adaptabilné na zmenu klímy a dostupné kvalitné služby v zdravom a prítlačivom prostredí					
1P2.3.2 Výstavba kanalizácie a ČOV v obci					
Základné údaje					
Garant:		Obec			
Kontaktná osoba		Starosta / poverená osoba			
Začatie a ukončenie projektu		2025 -2030			
Súčasný stav projektu		Spracovaná projektová dokumentácia			
Stav pred realizáciou		Absencia kanalizácie a ČOV			
Cieľ		Integráciou investícií do ochrany a zhodnotenia endogénnych zdrojov, jedinečného kultúrneho a prírodného dedičstva a kvalitnej infraštruktúry vytvoriť podmienky priaznivé pre každodenný život, zdravie, oddych a relax			
Výstup		Vybudovaná verejná kanalizácia a ČOV			
Výsledok		Vyššia bezpečnosť			
Dopad		Vyššia kvalita života obyvateľov a návštevníkov			
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik		Predpokladaný termín			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)		2025 - 2026			
Príprava a podanie žiadosti o NFP		2026 - 2030			
Verejné obstarávanie a odpis zmluvy		2026 - 2030			
Realizácia projektu / kolaudácia		2026 - 2030			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia 3	3 000 000,00	x	x	x	
Spolu	3 000 000,00	x	x	x	

5.4 Merateľné ukazovatele

Pre monitorovanie napĺňania jednotlivých cieľov a opatrení v rámci stanovených priorít boli zvolené ukazovatele výstupu. Ide o konkrétne produkty - výsledky jednotlivých aktivít definovaných v akčnom pláne. Výstupy nevedú ku kvalitatívnemu posudzovaniu. Indikátory výstupov sú merané vo fyzikálnych jednotkách ako je počet, kus, m, m².

Pre monitorovanie napĺňania jednotlivých cieľov a opatrení v rámci stanovených priorít boli zvolené aj ukazovatele výsledku. Indikátory výsledku sú základným prostriedkom pre monitorovanie pokroku implementácie a hodnotenie dosiahnutia cieľov.

1P1 Prepojená a dostupná obec				
Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			Rok 2015	Rok 2023
Investície do bezpečnej cestnej infraštruktúry, vrátane chodníkov a súvisiacej infraštruktúry, investície na podporu zelenej a modrej infraštruktúry a ekologickej dopravy				
1P1.1.1 Výstavba nových komunikácií, rekonštrukcia starých komunikácií a chodníkov				
výstup	Dĺžka rekonštruovaných alebo modernizovaných ciest – mimo TEN-T	meter ²	0	
výstup	Dĺžka nových alebo vylepšených ciest – mimo TEN-T	meter ²	0	
1P1.1.2 Rekonštrukcia zastávok SAD				
výstupu	rekonštruované prvky	kus	0	1
1P1.1.3 Demjata - chodník pre peších s lávkou				
výstupu	Dĺžka nových alebo vylepšených chodníkov	meter ²	0	

1P2 Energeticky efektívne, udržateľné a environmentálne prijateľné hospodárenie adaptabilné na zmenu klímy a dostupné kvalitné služby v zdravom a prít'azlivom prostredí				
Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			Rok 2015	Rok 2023
Investície do ochrany a obnovy kultúrneho a prírodného dedičstva				
1P2.1.1 Obnova NKP Kaštieľ v Demjate				
výstup	počet podporených kultúrnych a turistických lokalít	lokalita	0	1
1P2.1.2 Rekonštrukcia strešného plášťa Kaštieľa v Demjate - 4. etapa				
výstup	počet podporených kultúrnych a turistických lokalít	lokalita	0	1
Investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie infraštruktúry a zariadení súvisiacich s kultúrou, investície do sociálnej, vzdelávacej, športovej infraštruktúry a infraštruktúry súvisiacej so zdravým životným štýlom, s využitím OZE				
1P2.2.1 Inštalácia OZE - Kultúrno výstavná hala, 082 13 Demjata - FVZ 20 kW				
výstup	verejné budovy so zlepšenou energetickou hospodárnosťou	počet	0	1

<i>1P2.2.2 Zlepšenie kvality poskytovaných služieb a úrovne hygienických štandardov v Kultúrno-výstavnej hale obce Demjata</i>				
výstup	verejné budovy so zlepšenými hygienickými štandardmi	počet	0	1
Investície do technickej infraštruktúry, vrátane infraštruktúry pre vyššiu bezpečnosť, bývanie a podnikanie, investície do infraštruktúry pre obehové a lesné hospodárstvo				
<i>1P2.3.1 Dokončenie výstavby vodovodu SO06 Demjata - vodovod, I. etapa</i>				
výstupu	Dĺžka nových alebo modernizovaných potrubí rozvodných systémov verejných vodovodov	m	0	
<i>1P2.3.2 Výstavba kanalizácie a ČOV v obci</i>				
výsledok	Populácia pripojená na obnovenú verejnú stokovú sieť a čistiareň odpadových vôd s aspoň sekundárnym stupňom úpravy odpadovej vody	EO	0	

6 REALIZAČNÁ ČASŤ

6.1 Popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PRO, inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie

Ochotu zapojiť sa do prípravy PRO, vyjadriť svoj názor a tým prispieť ku kreovaniu ďalšieho rozvoja obce prejavili obyvatelia vyplnením dotazníka. Dotazník s vyhodnotením tvorí súčasť predkladaného Programu rozvoja obce na obdobie 2024-2030. Obec bude v procese realizácie dokumentu postupovať v zmysle zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov. Partnermi v procese realizácie PRO môžu byť obyvatelia, zamestnávateľi, podnikateľské subjekty, všetci tí, ktorí prejavia záujem o správu verejných záležitostí a majú k obci príslušný vzťah. Schválenie, koordinácia, implementácia a monitorovanie implementácie programu rozvoja obce je v kompetencii zastupiteľstva obce a starostu obce v súlade so zákonom č. zákona 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.

6.2 Komunikačná stratégia a koordinácia

Počas vypracovávania strategického dokumentu riešiteľský tím spolupracoval pri príprave jednotlivých odborných častí dokumentu s internými aj externými odborníkmi, ako aj so sociálno-ekonomickými partnermi.

1. Koordinácia postupu - konzultácie jednotlivých krokov
2. Pracovné stretnutia
3. Dotazníkový prieskum
4. Elektronická komunikácia
5. Poskytnutie informácie o príprave dokumentu na webovej stránke obce a dotknutých subjektov (proces SEA)
6. Zaslanie pripomienok ich zapracovanie ich zohľadnenie v procese implementácie dokumentu
7. Poskytovanie informácií v procese implementácie strategického dokumentu v závislosti od požiadaviek a vo vzťahu k dotknutým cieľovým skupinám v súkromnom a verejnom sektore

6.3 Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom monitorovacích a hodnotiacich aktivít bude sledovať napĺňanie definovaných cieľov prostredníctvom ukazovateľov a sledovať prínos cielene umiestnených investícií k rozvoju

miestnej ekonomiky a rastu jej konkurencieschopnosti. Sledované monitorovacie ukazovatele sa porovnávajú v každej správe – počiatočný a konečný stav. Všetky ukazovatele sú východiskom pri priebežnom posudzovaní vplyvov stratégie na rozvoj územia. Monitorovacie ukazovatele budú sledované na základe údajov z priebežne realizovaných alebo ukončených projektov. Ich zber bude zabezpečovať osoba poverená zastupiteľstvom obce jedenkrát ročne a spracuje ich do výslednej podoby.

Cieľom merateľných ukazovateľov je sledovať, ako prostredníctvom efektívnejšieho využívania endogénnych zdrojov, a najmä ich udržateľného zhodnocovania, dochádza k rozvoju miestnej ekonomiky, rastu jej konkurencieschopnosti, a tým ku zvyšovaniu spokojnosti a kvality života obyvateľov v obci. Merateľné ukazovatele sú členené na:

- a) ukazovatele výstupov - kvantitatívne hodnotia nastávajúcu zmenu
- b) ukazovatele výsledkov - kvalitatívne hodnotia nastávajúcu zmenu

6.4 Akčný plán na obdobie 2024-2030

1P1 Prepojená a dostupná obec						
Projektový zámer	Termín (rok/roky)	Zdroj financovania				Realizácia projektu viazaná na
		EÚ	SR	Obec	Iné	
1P1.1.1 Výstavba nových komunikácií, rekonštrukcia starých komunikácií a chodníkov	2027-2030	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov
1P1.1.2 Rekonštrukcia zastávok SAD	2024-2026	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov
1P1.1.3 Demjata - chodník pre peších s lávkou	2027-2030	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov

1P2 Energeticky efektívne, udržateľné a environmentálne prijateľné hospodárenie adaptabilné na zmenu klímy a dostupné kvalitné služby v zdravom a príťažlivom prostredí						
Projektový zámer	Termín (rok/roky)	Zdroj financovania				Realizácia projektu viazaná na
		EÚ	SR	Obec	Iné	
1P2.1.1 Obnova NKP Kaštieľ v Demjate	2024-2030	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov
1P2.1.2 Rekonštrukcia strešného plášt'a Kaštieľa v Demjate - 4. etapa	2024-2026	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov
1P2.2.1 Inštalácia OZE - Kultúrno výstavná hala, 082 13 Demjata - FVZ 20 kW	2025-2030	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov
1P2.2.2 Zlepšenie kvality poskytovaných služieb a úrovne hygienických štandardov v Kultúrno-výstavnej hale obce Demjata	2025-2030	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov
1P2.3.1 Dokončenie výstavby vodovodu SO06 Demjata - vodovod, I. etapa	2025-2030	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov
1P2.3.2 Výstavba kanalizácie a ČOV v obci	2025-2030	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov

7 FINANČNÁ ČASŤ

V zmysle zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov „základom finančného hospodárenia obce je rozpočet obce, ktorý sa zostavuje na obdobie jedného kalendárneho roka. Postavenie rozpočtu obce, jeho tvorbu a obsah, pravidlá rozpočtového hospodárenia, tvorbu a použitie mimorozpočtových zdrojov, spôsob finančného vyrovňovania medzi obcami, vzťahy k štátnemu rozpočtu a k rozpočtu samosprávneho kraja ustanovuje osobitný zákon. Obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, dotácií zo štátneho rozpočtu, ale aj z ďalších zdrojov. Môže na plnenie svojich úloh použiť nenávratné finančné prostriedky, návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Na plnenie rozvojového programu obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu. Obec si môže na plnenie svojich úloh zriadiť mimorozpočtové peňažné fondy. Pri umiestňovaní investícií bude obec postupovať v súlade so zákonom. (Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov)

Samospráva sa v programovom období 2021-2027 bude uchádzať o nenávratné finančné príspevky z EŠIF, štátneho rozpočtu. Obec sa bude uchádzať aj o štátne dotácie, o zdroje z rôznych dostupných finančných mechanizmov, aj v rámci cezhraničnej a nadnárodnej spolupráce.

Zdroje financovania budú do príslušných častí finančného plánu dopĺňané priebežne počas monitorovacích období.

7.1 Finančný plán

Opatrenie	Aktivita	Termín realizácie projektu	Náklady spolu EUR	Zdroje financovania				
				ÉÚ	Štátny rozpočet	Rozpočet obce	Úverové zdroje	Iné
PREPOJENÁ A DOSTUPNÁ OBEC								
1P1.1 Opatrenie Investície do bezpečnej cestnej infraštruktúry, vrátane chodníkov a súvisiacej infraštruktúry, investície na podporu zelenej a modrej infraštruktúry a ekologickej dopravy	1P1.1.1 Výstavba nových komunikácií, rekonštrukcia starých komunikácií a chodníkov	2027-2030	350 000,00	X	X	X		
	1P1.1.2 Rekonštrukcia zastávok SAD	2024-2026	8 000,00	X	X	X		
	1P1.1.3 Demjata - chodník pre peších s lávkou	2027-2030	60 000,00	X	X	X		
	Spolu		418 000,00	X	X	X		

Opatrenie	Aktivita	Termín realizácie projektu	Náklady spolu EUR	Zdroje financovania				
				ÉÚ	Štátny rozpočet	Rozpočet o obce	Úverové zdroje	Iné
ENERGETICKY EFEKTÍVNE, UDRŽATELNÉ A ENVIRONMENTÁLNE PRIJATELNÉ HOSPODÁRENIE ADAPTABILNÉ NA ZMENU KLÍMY. DOSTUPNÉ KVALITNÉ SLUŽBY V ZDRAVOM A PRÍŤAŽLIVOM PROSTREDÍ								
1P2.1 Opatrenie Investície do ochrany a obnovy kultúrneho a prírodného dedičstva	1P2.1.1 Obnova NKP Kaštieľ v Demjate	2024-2030	602 000,00	X	X	X		X
	1P2.1.2 Rekonštrukcia strešného plášťa Kaštieľa v Demjate - 4. etapa	2024-2026	85 000,00	X	X	X		X

1P2.2 Opatrenie Investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie infraštruktúry a zariadení súvisiacich s kultúrou, investície do sociálnej, vzdelávacej, športovej infraštruktúry a infraštruktúry súvisiacej so zdravým životným štýlom, s využitím OZE	1P2.2.1 Inštalácia OZE - Kultúrno výstavná hala, 082 13 Demjata - FVZ 20 kW	2025-2030	52 000,00	X	X	X		X
	1P2.2.2 Zlepšenie kvality poskytovaných služieb a úrovne hygienických štandardov v Kultúrno-výstavnej hale obce Demjata	2025-2030	150 000,00	X	X	X		
1P2.3 Opatrenie Investície do technickej infraštruktúry, vrátane infraštruktúry pre vyššiu bezpečnosť, bývanie a podnikanie, investície do infraštruktúry pre obehové a lesné hospodárstvo	1P2.3.1 Dokončenie výstavby vodovodu SO06 Demjata - vodovod, I. etapa	2024-2030	920 000,00	X	X	X		X
	1P2.3.2 Výstavba kanalizácie a ČOV v obci	2025-2030	3 000 000,00	X	X	X		X
Spolu			4 809 000,00	X	X	X		X

8 ZÁVER

Strednodobý plánovací dokument - Program rozvoja obce predstavuje politiku a ciele obce definované na obdobie 2024-2030.

Ciele a priority boli stanovené na základe odborných analýz a identifikovaných potrieb, východísk a možných riešení s cieľom vytvoriť podmienky pre zvyšovanie kvality života obyvateľov, a to prostredníctvom cielene nasmerovaných intervencií do definovaných oblastí rozvoja, a zabezpečiť tak rozvoj miestnej ekonomiky a rast konkurencieschopnosti.

V procese implementácie dôjde k realizácii projektových zámerov, prioritne podporujúcich využívanie endogénnych zdrojov, zameraných na dosiahnutie zdravého sociálno-ekonomického prostredia, zvýšenie kvality života obyvateľov, zvýšenie atraktivity obce pre jej obyvateľov, podnikateľov, potenciálnych investorov a návštevníkov.

Implementácia programu rozvoja obce bude priebežne monitorovaná a hodnotená na základe výstupov a výsledkov realizovaných intervencií.

Program rozvoja obce implementáciou jednotlivých projektových zámerov prispeje k plneniu cieľov národných a nadnárodných politík.

9 POUŽITÉ ZDROJE

1. Agenda inteligentného rozvoja miest a regiónov a Akčný plán na roky 2023-2026
2. Agenda 2030
3. Štátny program sanácie environmentálnych záťaží 2022-2027
4. Bytová politika SR do roku 2030
5. Štatistický úrad SR
6. Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo, 2020
7. Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability (GNÚSES)
8. Územný systém ekologickej stability (ÚSES)
9. Program Slovensko
10. Program rozvoja vidieka PSK
11. Integrovaný regionálny operačný program
12. Plán obnovy a odolnosti
13. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2021 - 2027
14. Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027, 2019
15. Plán udržateľnej mobility PSK
16. Zákon č. 311/2023 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov
17. Zákon č. 345/2023 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
18. Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 24/2006 Z. z v znení neskorších a predpisov
19. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2021 - 2027
20. Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030
21. Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
22. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
23. Stratégia Európa 2020
24. Integrovaná územná stratégia PSK
25. Stratégia PSK pre mládež na roky 2015 - 2020 s výhľadom do roku 2025
26. Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy
27. Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky
28. Nízkouhlíková stratégia rozvoja SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050
29. Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030
30. Koncepcia dopravy vo verejnom záujme pre Prešovský samosprávny kraj, Územná prognóza, zadanie, návrh 2015
31. Koncepcia územného rozvoja Slovenska
32. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 – Zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001

33. Koncepcia športu 2022-2026, 2021
34. Správa o lesnom hospodárstve v Slovenskej republike za rok 2014 ZELENÁ SPRÁVA
35. Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020
36. Štátny vzdelávací program ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie
37. <https://www.forestportal.sk/les-pre-verejnost/informacie-o-lesoch/klimaticke-zmeny-2/>
38. Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vydanie. MŽP SR, SAŽP, 2002 (**Geomorfologické jednotky** - Mazúr, E., Lukniš M., **Pôdy** - Rudolf Šály, Bohumil Šurina, **Klimatické oblasti** Milan Lapin, Pavel Faško, Marián Melo, Pavel Šťastný, Ján Tomlain)
39. Európska komisia (https://transport.ec.europa.eu/facts-funding_en?prefLang=sk&etrans=sk)